

Одна з численних акцій протесту молоді під стінами Конституційного суду в день розгляду подання про "неконституційність" закону про державність української мови

Слугам не вічно панувати!

Мирослав ЛЕВИЦЬКИЙ

32 роки тому — 7 липня 1988 року — у Львові мала місце подія, яка стала поворотними моментом в українській історії. Йдеться про велике віче перед університетом, на якому було заявлено про створення Української Гельсінської Спілки. Вона доволі відкрито, як для тих часів, ставила питання суверенітету УРСР. Перехід до повної незалежності колоній імперії мав відбуватися шляхом трансформації союзної держави у конфедерацію суверенних держав, з подальшим переходом до повної самостійності.

Закінчення на стор. 3

Неоколоніальна мовна модель ЗЕ

Ірина ФАРІОН,
доктор філології,
професор

Закінчення.

Початок у ч. 20–23 2020 року

§ 3. Зе-поплічники і МОВА

У травні 2020 року голова Комітету виборців України О. Кошель заявив, що "Студія Квартал 95 перетворилися на кузню кадрів для нової влади. Якщо врахувати призначення не лише осіб, які безпосередньо працювали в структурах 95 кварталу, а й їхніх знайомих, друзів, родичів, то мова йде про щонайменше три десятки осіб, які опинилися на впливових державних посадах у перший рік президентства В. Зеленського. Реальна цифра може виявитися ще більшою. При цьому варто розуміти, що більшість із цих людей не були пов'язані з політикою раніше і просто не опинилися б на теперішніх посадах, якби не В. Зеленський. Більше того, давні друзі і бізнес-партнери В. Зеленського отримали не лише посади в Офісі Президента, але й місця в органах безпеки України, що безпосередньо підіймає питання їх профпридат-

ності для виконання поставлених завдань" [За рік на державних посадах опинилися понад 30 "кварталівців" і їхніх знайомих. <http://www.cvu.org.ua/nodes/view/type:news/slug:za-rik-na-derzhavnykh-posadakh-opynylsia-ponad-30-kvartalivtsiv-i-ikh-znaiomykh,15-05-2020>].

Шефіри

Серед особливо одіозних у питаннях української мови — брати Шефіри, Борис і Сергій, останній із яких — сценарист, продюсер, директор "Студії Квартал 95" — тепер перший помічник президента. Відразу ж після президентських виборів 31 травня 2019 року Борис Шефір, співавтор передвибірної програми Зе та співвласник "Кварталу 95", без жодних реверансів заявив, що мовний закон треба скасувати, бо "це перший крок для скасування війни", уточнивши: "Моя думка — ми не зможемо повернути Донбас, змушуючи їх говорити українською" [Партнер Зеленського: Закон про мову потрібно скасувати, а з Путіним домовитися. <https://www.pravda.com.ua/news/2019/05/31/7216673/>, 31.05.2019; Ольга Комарова. Мовні квоти: українська знову під загрозою? <https://www.radiosvoboda.org/a/movny-kvoty-sluga-paroda/30654728.html>, 5.06.2020].

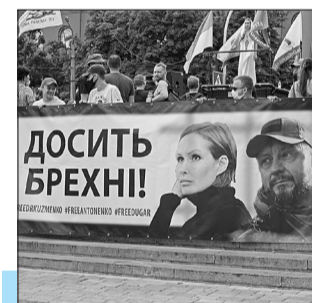
Так він мимоволі визнав, що в основі війни, з чим абсолютно погоджуюся, — лежить мовне питання, бо мовне питання — це питання незалежності нації. Що більше буде російської мови в Укра-

їні, то меншою буде держава Україна. Іти на поступки Донбасу — це знищувати унітарну державу Україна і показово програвати поплічникам Путіна. Позаяк у Шефірів, крім совково-колоніального мислення, передусім фінансовий інтерес, то вони очікують перегляду квот українськомовного продукту на телебаченні, бо "90% — це багато", а "без російського ринку ми будемо деградувати" [Партнер Зеленського... Там само]. Тобто людина — ментальний в'язень тюрми народів СРСР.

Нагадаю, що відповідно до 24 статті мовного закону про державну мову у сфері телебачення і радіомовлення теле-радіоорганізації з 2021 року мають мовити державною мовою не менше як 90% від загальної тривалості передач та/або фільмів (їх частин) у кожному проміжку часу між 07.00 та 18.00 і між 18.00 та 22.00. Саме звідси паніка Шефіра і його заклинання до капітулянтського миру з ворогом: "Якби нам всередині України дозволили створювати російською, ми б могли торгувати з Росією цією продукцією. Заборони — це штучна і брідка штука. Цю війну, яку розв'язали політики, сподіваюся, сьогоднішні політики закінчать" [Партнер Зеленського... Там само]. Те, що це національно-визвольна війна українців з агресором та одвічним ворогом Росією за своє природне право мати незалежну державу, не вкладається в лихварсько-совковий світогляд Шефіра.

Закінчення на стор. 4–5

ВОНИ ВИМАГАЮТЬ: «ДОСИТЬ БРЕХНІ!»

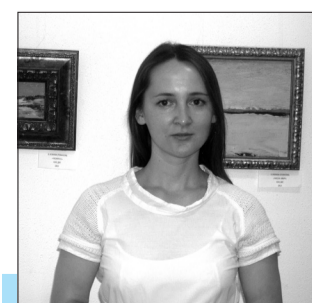
2

...НАША НАДІЯ, СЕ — МОЛОДЬ УКРАЇНИ

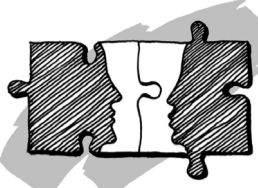

8

ВІКНА У ПРОСТІР ПРЯКРАСНОГО

15

«Досить брехні!»

У Києві та інших містах України відбулися акції на підтримку підозрюваних у вбивстві Павла Шеремета Андрія Антоненка, Юлії Кузьменко і Яни Дугарь. Головним її гаслом стало — “Досить брехати!”. Понад дві тисячі активістів зібралися в Києві в парку Тараса Шевченка. Серед них — волонтери, ветерани та члени націоналістичних організацій. Після невеличкого патріотичного концерту учасники рушили ходою по Хрещатику до Міністерства внутрішніх справ. Біля входу до будівлі МВС на асфальті написали великими буквами — “Досить брехні!”

Звідти колона пішла до Офісу президента. Пікетувальники переконані, що слідство не надало достатніх доказів причетності Антоненка, Кузьменко та Дугарь до вбивства Шеремета, тому називають справу сфабрикованою і вимагають справедливого правосуддя.

Після виступів правозахисників та волонтерів на паркані навпроти Офісу президента залишили банери з доказами невинуватості підозрюваних. “Нам не все одно, що відбувається у нашій країні. Ми вважаємо, що Юлія, Андрій та Яна мали би бути сьогодні з нами, але вони зараз у СІЗО і чекають несправедливого суду”, — наголосують учасники протестної акції. На думку тих, хто прийшов підтримати Кузьменко, Антоненко та Дугарь, надані МВС докази щодо нібито їхньої причетності до замаху на Шеремета не витримують жодної критики. Тим часом вони вже понад 200 днів перебувають під вартою, а Дугарь — під нічним домашнім арештом.

Правозахисники, волонтери та ветерани добровільних батальйонів з плакатами непокори вийшли, аби протистояти режиму, який нинішня влада намагається запровадити в Києві, в інших містах країни: у Львові, Харкові, Полтаві, Запоріжжі... “Досить шити”, “Коли почнуть шукати справжніх вбивць?”, “Львів не вірить”, “Аваков чорт”, “Досить брехати” — основні меседжі, які хвилюють людей. Активісти й надалі планують боротися з безза-

конням, яке чинить влада. Обіцяють, що це не остання демонстрація і вони реагуватимуть на всі антиконституційні, протизаконні та антиукраїнські дії нинішньої влади. “Ми хочемо, — говорить один із учасників, — привернути увагу громадськості, засобів масової інформації і загалом суспільства та влади до тієї ганебної брехні, яка вилілася на незаконно утримуваних у справі Шеремета. Ми вимагаємо, щоб слідство і суд взяло до уваги цю брехню і справа велася згідно з чинним законодавством, щоб знайшли справжніх вбивць. Ми будемо боротися проти неї і поборемо обов’язково”. “Ми всі у небезпеці, — додає інший. — У той час, поки на брифінгах вище керівництво країни розповідає казочки про правосуддя, невинних українців переслідують та саджають за ґрати, поліцейські б’ють, гвалтують і вбивають людей, іноді й самі виступають замовниками злочинів. Все це наша реальність. Коли ми мовчимо — ми підтримуємо свавілля влади та одягаємо кайдани самі на себе”...

Термін арешту підозрюваних у вбивстві Павла Шеремета минає 23/24 липня. 2 липня Національна поліція повідомила, що кримінальне провадження про вбивство журналіста Павла Шеремета готове для передачі до суду. Київський апеляційний суд відклав на 9 липня розгляд апеляційної скарги захисту фігуранта справи про вбивство журналіста Павла Шеремета Андрія Антоненка на обрання йому запобіжного заходу у вигляді арешту.

Ігрища з вогнем на боці з порохом

Публічні провали Зеленського та його команди змушують навіть яскравих опонентів Порошенка ставати на бік экс-президента. Вони вкотре озвучують свою вимогу: “Зелю — геть!”. Саме в цих двох словах — оцінка частиною суспільства 24 кримінальних проваджень, які відкриті новою владою на лідера ЄС Петра Порошенка.

Друге засідання Печерського суду наочно продемонструвало тисячам людей, що зібралися біля суду на підтримку Порошенка та української демократії, що звинувачення проти нього виглядають вкрай примітивно і непереконливо. Генпрокуратура товче воду в ступі, намагаючись зліпити до купи бодай якусь справу, замість того, щоб провести комплексне розслідування, варте довіри, щоб дізнатися, чи дійсно було скоєно якісь серйозні злочини під час каденції Порошенка. Більшість кримінальних справ просто безглузді, що засвідчує політичний характер цього переслідування.

В одній із них ДБР оформило підозру у так званій справі призначення на посаду Сергія Семочка, де Порошенкока звинувачують у перевищенні владних повноважень. Серед багатьох інших справ Порошенкові інкримінують ймовірну “державну зраду” при підписанні Мінських угод, ймовірно ухилання від сплати податків при купівлі телеканалу “Прямий”, який пов’язують із экс-президентом, “спробу захопити владу” через запровадження воєнного стану у прифронтовій зоні в листопаді 2018 року, “узурпацію влади” через призначення двох членів Вищої ради правосуддя без висновків комісії та справу про “розпалювання релігійної ворожнечі” через створення Вселенським патріархатом автокефальної Православної церкви України... Показово, що серед усіх сфабрикованих кримінальних справ проти Порошенка немає жодної, яка б стосувалася корупції й персонального збагачення, що було головним закидом Зеленського Порошенку під час виборчої кампанії.

Адвокат Порошенка Ілля Новіков заявив, що судовий процес у сфальсифікованій справі проти п’ятого президента є дуже важливим для суспільства. Це демонстрація того, як далеко може зайти влада у своєму бажанні зруйнувати правову систему країни. Новіков переконаний, що основна мета влади — перешкодити лідеру опозиційної партії здійснювати свою політичну діяльність. Більшість вітчизняних і закордонних оглядачів вважає, що це не попередній лідер країни зараз постав перед судом, а українська демократія в цілому. Україна має велику проблему з іміджем і тому судові переслідування колишніх президентів — це не та тактика, яка зможе переконати закордонних інвесторів вкладати гроші у країну з непрофесійними судами. Взагалі переслідування в судах колишніх президентів для будь-якої країни — це погана ідея. Винятком можуть бути ситуації, коли існують переконливі докази значних зловживань, як наприклад щодо экс-президента Віктора Януковича.

Президент Зеленський грається з вогнем. Він небезпечно близький до того, щоб повторити помилки колишніх лідерів України, чие перебування на посаді закінчилося безчестям. Зеленський може увійти в історію як ще один очільник держави, який не зміг виконати своїх шедрих передвборчих обіцянок.

У той час, коли країна потребує єдності, протистояння і напруга суспільства стрімко зростає. А влада вдає, що не помічає величезної небезпеки для української державності напередодні можливого військового вторгнення Росії уже на півдні України.

Соціалісти-інтернаціоналісти проти Української Держави

До цього часу між істориками України триває запекла дискусія: хто більше винен в загибелі української держави на початку буремного ХХ століття. Важливий внесок у розуміння процесів і подій, що призвели в кінцевому результаті до падіння УНР (М.Грушевського) — Української держави (гетьмана П. Скоропадського) — Директорії (С. Петлюри) — вносить видане в Києві у 2019 році репринтне видання “Договір з Москвою проти гетьмана Павла Скоропадського” Петра Солоухи. Свою дослідницьку працю, видану у США ще до 100-річчя гетьмана Павла Скоропадського (1873-1973), автор присвятив йому, як найсвітлішій постаті та найвидатнішому державному мужеві в українській історії ХХ-го століття. Автор, оперуючи спогадами самих творців Центральної Ради, УНР, Директорії приводить уважного читача до цілком логічної відповіді на болюче питання: чому ми, українці, на відміну від поляків і фінів, маючи вже державність у 1918 році, її втратили? “Джерелом повстання проти гетьмана Скоропадського послужив дого-

Даниною історичній справедливості буде встановлення пам’ятника гетьману Павлу Скоропадському до 150-річчя (у 1923 році) на бульварі Шевченка — де стояв ще донедавна пам’ятник катові молодій Українській Держави — Леніну, а також перейменування верхньої частини (нижня вже носить назву Небесної Сотні) вулиці Інституської, на якій і знаходилася резиденція гетьмана Української держави, на вулицю гетьмана П. Скоропадського, а нинішню вуличку, яка носить його ім’я, перейменувати на честь іншої історичної особи (наприклад, киянки Голди Меїр, яка мешкала поблизу і котра стала першим керівником держави Ізраїль).

вір “машиністів” з Москвою...” Саме так — “машиністами революції” — називали себе в своїх спогадах М. Шаповал та В. Винниченко, які, як керівники Української партії соціалістів-революціонерів, визначали “стремління до національно-державного будівництва — не тільки чужими, але і цілком ворожими незалежній класовій політиці пролетаріата”. Та далі: “...Незалежність держави не може бути конечним гаслом трудового люду в його боротьбі, а лише тактичним засобом для досягнення всесвітньої федерації”... Отож виходячи з цих “інтернаціональних” позицій соціалісти В. Винниченко, М. Шаповал та С. Петлюра, що цілком,

на превеликий жаль, потрапив під їхній вплив, не стали на шлях будівництва своєї національної держави, до чого закликав їх гетьман Скоропадський, а пішли її руйнувати. Покликавши на допомогу Московщину, аби повалити гетьмана, вони — соціалісти-революціонери, віддали все українське господарство у розпорядження Москві... А результатом цього договору з Москвою проти гетьмана та його Української Держави стала страшна руїна України і рабство. Саме вони — соціалісти УНР, заражені своїми магікальними ідеями “соціалізму та світової федерації народів без кордонів”, завалили свою українську державу — Гетьманщи-

ну, сплюндрували свій край і завдали стільки горя, мук, страждань своєму народові. Отож Петро Солоуха переконливо, мовою лише оригінальних документів, доводить, що підступний антиукраїнський за своєю суттю договір українських соціалістів з більшовицькою Москвою Леніна-Троцького-Сталіна про повстання проти гетьмана Павла Скоропадського та його Української Держави повернули колесо історії в сторону світової деградації моралі, гуманізму і прогресу... Трохи згодом самі соціалісти-революціонери і головний історик Михайло Грушевський визнали вже в еміграції, що повстання проти Української держави, проти гетьмана не було українським. Воно було зроблено чужими державами у спілці з нашими соціалістами під українським прапором — прапором Директорії... “Повстання проти Гетьмана — найтемніше місце в українській революції” — сказав Михайло Грушевський (Щоденник, ч.І, ст.44).

Сторінку підготував
Георгій ЛУК’ЯНЧУК

Закінчення. Початок на стор. 1

Слугам не вічно панувати!

Оскільки про історичну УГС написано книги, не стану заглиблюватися у сторінки її історії. Зауважу один момент. Те, що Україна прийшла до незалежності фактично без пролиття крові, завдячуємо глибокій інтуїції та мудрості (набутої також і в концтаборах) керівників УГС. Хоч факти побиття активістів УГС, спроби їх отруєння під час 15-добових “арештів” мали місце. Були також випадки донині загадкових автомобільних аварій, у яких загинули активні діячі УГС.

Керівники УГС безкомпромісно гасили “ініціативи від народу”, які мали усі ознаки кагебістських провокацій. До них слід віднести пропозицію замість запланованого історичного ланцюга скорботи у Львові 17 вересня 1989 року (він був передлюдією до історичного Ланцюга злуки 21 січня 1990 р.) провести театралізовану виставу “поневолення України”, у якій мали б використовуватися макети “калашнікова”. Такий “марш” посилив би компрометацію УГС не лише в очах гомосовєтїкуса, який нині трансформувася у “какаяразніца”, а й осмішив би її у очах політичних еліт світу. УГС вони розглядали як ядро політичної еліти майбутньої держави.

Велике львівське віче 7 липня 1988 року було тим поворотним моментом, після нього Україну вже не вважали “зоною застою”, а республікою, у якій відбуваються цікаві процеси. Тож не дивно, що компартійна пропаганда повела шалену атаку проти усіх “неформалів”, до яких тут же зарахували й УГС. Їм стали “шити” ярлики екстремістів-не-роб, котрі руйнують єдність совєцького трудового народу.

Відтоді минуло вже 32 роки, проте далеко не всі виликувалися від совєцького мислення. У тому переконався, коли нещодавно випадково увімкнув один з телеканалів путінового кума. На ньому “проповідував” чи то провокатор, чи явно політичний ідіот. У стилі коміка Зеленського, який свого часу порівнював Україну з порно-актрисою, обзивав Україну “дурдомом”. Очевидно, цей “проповідник” впевнений, що йому нічого за це не буде. Далі він “проїхався” по Марусі Звіробій та усіх волонтерках, назвавши їх нікому не потрібними дармоїдами. До числа “дармоїдів” відніс він й аналітиків.

Ми вже щось таке проходили у своїй історії. За часів гітлерівської окупації лише той вважався вартісним, хто створював матеріальні речі. А патріоти, творці духовної культури вважалися потенційно небезпечним елементом для окупаційного режиму. “Проповідник” з медведчукового каналу, озвучуючи гітлерівські концепції, напевно не думав, що говорив. Чи натякав, що його каста розглядає українців як націю рабів, яка може задовольнятися примітивом а la “95 квартал”? І його легко можна тримати у покорі прямиком та батоном. А то нині, бачте, розвелось різних бунтарів, які “бунтують” проти дружби з окупантом, не хочуть погодитися з фактом, що “на Україні живе багатонаціональний народ”. Вони не поважають законного обраного президента України. Хочуть уже на осінь підняти нову “коліївщину”. Якщо вони це зроблять, якщо не вдасться тих тенденцій задавити в зародку, то Україна як держава припинить існування, — біснувався “проповідник”. Чи усе сказане — лише політичний ідіотизм?

На жаль, ні! Це частка великого маразму політичних параноїків, зав’язаних на Путіна. А він у своєму бункері дійшов такого рівня параної, що у ході агітації за своє “обнуління” знов розпалював ревізійні апетити підконтрольного його пропаганді населення. Казахська журналістка Поліна Шиманська називає розпалювання імперської ностальгії дуже цікавим словом “Путін жжот” (Путін випалив).

Після чергової ревізійної заяви господаря бункера в Казахстані піднялася хвиля критики російського президента. Критика лунає не лише на рівні

громадських діячів, а й політиків. Громадський діяч Арман Шура в різкій формі висловився на адресу В. Путіна і нагадав про руйнівні наслідки для Казахстану в період СРСР. Казахські журналісти пишуть, що заява Путіна змушує “напружитися рядового казаха”. А нерядові казахи називають його карликом з комплексом неповноцінності. Нагадують і про необхідність ставити питання про відшкодування Казахстану збитків, завданих багатолітньою експлуатацією Семіпалатинського полігону. На ньому за час існування цього полігону, починаючи з 1949 р., було проведено 473 ядерні вибухи. Крім цього там було проведено 175 вибухів із застосуванням хімічних речовин, з них 44 — з зарядами більше десяти тонн. Ці дані зі статті “Семіпалатинський полігон — ядерна трагедія Казахстану”, вміщеній на казахському освітньому сайті <http://www.tarih-begalinka.kz/ru/>. Там дізнаємося, що лише масові протести казахів зупинили нові, заплановані на 1990 та 1991 роки, російські ядерні експерименти на казахській землі. “Отруєна москвинами казахська земля болить лише Казахстану”, — пишуть казахські журналісти.

А казахські “гомосовєтїкуси” в особі якогось Віктора Попова лають Путіна за його висловлювання про російські “подарунки” “братським республікам”. За його логікою, подібні висловлювання активізують “ліц с націоналістичними комплексами”, яких, за твердженням Попова з Казахстану, там нині є чимало. Припускаю, що він із тих, зареєстрованих казахськими статистиками, 24%, котрі вперто “не панімають по-казахські”. Цікавою виявилася “дискусія” з поповими у соціальних мережах. Там червоною ниткою проходить констатація, що святим обов’язком громадянина є турбота про національну безпеку та захист держави. А ті, хто говорить про якісь “націоналістичні комплекси”, насправді демонструють власну неповноцінність.

Впевнений, що при таких суспільних настроях там навіть найбільші вороги не наважаться називати державу “дурдомом”, не посміють закликати аби “душити в зародку” національно-патріотичні ініціативи. А в нас роблять це майже щодня щонайменше на п’яти каналах, бо ж ми “умудрилися” під впливом чужого ТБ обрало собі президентом класичного “какаяразніца”, який у допрезидентські часи був експертом від “порно-актрис”.

Володимир Олександрович претендує на сталінські висоти вже після року перебування у владі. І заради об’єктивності змушений констатувати, що в “какаяраз-

ніцтві”, епідеміології, банківській справі та в правознавстві досягнув рівня, від усвідомлення якого волосся на голові ворушиться.

Нині у Казахстані у порівнянні з Україною втричі більше іноплеменного населення. Воно ж і пробувало піднімати крик про “прітєсненіє русскіх” після політичного рішення про переведення казахської мови з кирилиці на латинку. Однак керівники Казахстану не звертали уваги на ці крики. Ані Нурсултан Назарбаєв, при якому в 2017 році ухвалили перейти на новий алфавіт, ані його наступник — нинішній правитель Казахстану президент Касим-Жомарт Токаєв. Виявляється, не було це якимсь революційним рішенням. Усі інші тюркські народи колишнього СРСР, до яких відносяться і казахи, перейшли на латинку набагато раніше. Першим це зробив Азербайджан ще в момент проголошення незалежності. Казахстан тоді цього не міг зробити, бо на момент розпаду СРСР казахи становили приблизно 40% населення республіки. Нині воно становить більше 65%. І Казахстан економічно досить зміцнів. Пішли величезні інвестиції з Китаю. Станом на кінець 2017 року вони загалом становили 64 мільярди доларів. Казахстан вважається дуже важливою ланкою відновлюваного Китаєм Економічного пояса шовкового шляху.

Очевидно, що у такій економічній та демографічній ситуації, попри глибоку залежність від російських енергоносіїв, уже можна собі дозволити вести мову про відбудову національної ідентичності. Президент Казахстану Токаєв перехід на латинський алфавіт називає засобом духовної модернізації казахської нації. Окрім цього — це активно підтримане державою прощання з совєцьким минулим. Воно у казахів було не менш драматичне, ніж в українців. Хоч казахи загалом менше скуштували москвинського “сонечка свободи”.

1848 року в Європі буяла “Весна народів”. На Голівній Руській Раді ставилося навіть питання про українську автономію Галичини в Австрійській імперії. Російський цар Нікалай I на вість про події в Європі на деякий час вправ у глибокий параноїдальний стан. Вводилася жорстка цензура і було наказано редакторам газет писати про європейські революції лише у чорних кольорах як про бунт проти самого Бога! А згодом, коли національні революції в Австрійській імперії знеслилися, на допомогу молодому цесарю Францу-Йосипу було послано російській військці під командуванням фельдмаршала Паскевича, який потопив у крові повсталу Угорщину.

За рік до того, в 1847 році, москвинські полчища, несучи на своїх багнетах “цивілізаційну місію”, повністю підкорили Казахське ханство, яке в минулому було часткою Золотої Орди. У рамках “цивілізаційної місії” почалася жорстка русифікація казахів. Особливо трагічними в історії казахів були 1932–33 рр. Спроба силоміць загнати кочових казахів у російські колгоспи закінчилася великою трагедією. За різними даними від 40 до 53% казахів померло від голоду і холоду. А ще сотні тисяч казахів змушені були рятуватися втечею до сусіднього Китаю. В 1940 році “сталінське сонечко” перевело казахську мову на кириличну абетку.

Тож не дивно, що після таких “подарунків” від “старшого брата” керівники Казахстану заговорили про духовну модернізацію казахської нації. І не просто говорять, а й реально її проводять. А нинішні керівники України замість модернізації цілеспрямовано ведуть до деградації (і морально-культурної, і економічної) української нації. Деградація, як відомо, — це засіб поневолення нації. Та нині, при політиці “какаяразніца”, не всі всі усвідомлюють ціль та небезпеку нинішньої деградації.

У Казахстані заяви Путіна про відбирання російських “історичних подарунків” не залишилися поза увагою керівництва держави. Радник Президента Казахстану з економічних питань Олжас Худайбергенов коментуючи інтерв’ю Путіна, про “територіальні подарунки російського народу”, заявив, що будь-які територіальні претензії Росії до Казахстану виключені. Радник Токаєва звернув увагу на одну деталь: “Якщо подивитися фільм повністю, то зрозуміло, що мова йде про Україну”. Він доволі прозоро сказав, що у Назарбаєва, на відміну від Кравчука, вистачило розуму та сили волі, аби не дозволити Росії мати на території Казахстану об’єкти стратегічної інфраструктури. Росія свого часу наполягала, аби залишити у її підпорядкуванні і космодром Байконур, і Семіпалатинський полігон. Назарбаєв відмовив російським домаганням. Кравчукові при розподілі флоту СРСР таких аргументів забракло. Тому він не має морального права коментувати дії політиків-державників. Особливо безглуздим був його коментар з приводу виступу Петра Порошенка у Печерському суді. Кравчук заявив, що у словах Порошенка на тому суді він побачив неповагу до суду з боку Порошенка!

В Україні на аналітичному рівні помітили нові заяви Путіна про “територіальні подарунки” Росії. На владному рівні вдають, що нічого вартого уваги не було. Хоч різної масті колаборанти дуже активізуються, “прогнозуючи” розпад України, якщо вона не “дружитиме” з Росією... Вони не вивчили уроків історії. Після падіння італійського фашизму та німецького націонал-соціалізму в колісах окупованих ними країнах “розмова” з колаборантами доведеного до точки кипіння народу була короткою і жорстокою. Це ж буде і після падіння путінського фашизму. Слугам сатани не вічно панувати. Їм здається, що вони сильні, як ніколи (як полюбає казати Медведчук).

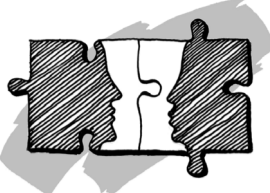
Вони, спираючись на амбіції коміків, прагнуть довести Україну до стану хаосу і некерованості, відтак знайти привід для подальшого вторгнення в Україну. Петро Порошенко в ефірі програми “Свобода слова” на ICTV 6 липня сказав, що Росія нарощує військовий потенціал біля кордонів України. Натомість в самій Україні влада скорочує чисельність армії, а дії силовиків підбивають обороноздатність держави. У порівнянні з 2014-м військова присутність Росії, в тому числі і ударних сил, на кордонах з Україною значно зросла. І водночас вперше з часів Януковича розпочалося скорочення ЗСУ! Чому? Це питання лунає нині на лише від політків. “Нові обличчя” не справляються з величезними масивом старих і нових проблем чи свідомо діють за російським сценарієм.

Попри те, що кожний день перебування Путіна при владі перетворює шлі регіони у непридатну для життя пустелю (йдеться не лише про недавно окупований Донбас, а й про давно окупований Сибір), Росія де тільки може сіє хаос. Один з головних принципів кремлівської дезінформаційної кампанії полягає в дезорієнтації аудиторії. Сум’яття паралізує мозок. Коли люди не вловлюють сенсу того, що відбувається, вони не можуть діяти послідовно, виходячи з власних інтересів! У цьому ми переконалися під час минулорічних виборів.

Один з кремлівських тролів написав: “Ми виводимо так багато брехні не для того, щоб в якусь повірили, ми це робимо, щоб ви в жодну не вірили. Якщо ви ні в що не вірите, то нічого не будете робити”. Себто Москва намагається “змусити жертву переслідування сумніватися у власному сприйнятті реальності”.

У час світової путінської інформаційної війни лише ті мають перспективу, хто вміє бачити реальність.

Мирослав ЛЕВИЦЬКИЙ

Неоколоніальна мовна модель ЗЕ

Закінчення. Початок на стор. 1

Уже минув рік. Війна триває й нарощується, бо постімперська Росія зазнає краху лише за умови вільної України від шефірів, зеленських та медведчуків. Філософія Шефіра — це мислення дикуна з намистом грошей на шії та совком у голові, тому він воліє почекаати, поки “Українська мова повинна стати модною. А виробництво українською — комерційно привабливим” [Партнер Зеленського... Там само]. Мода — швидкоплинна. Стиль та традиція — вічні, через що і є основним капіталом нації. Зрештою, промовисту відповідь на Шефірову комерціалізацію кіна дав сам Голова Держкіно Пилип Ілленко (2014–2019 рр.): “Чесно, я не дуже розумію, про які КРІ можна казати в розрізі мистецтва і культури. Мені здається, це більш притаманно підприємницькій діяльності, де є об’єктивні показники, пов’язані з фінансовими результатами і з іншими результатами, які легко піддаються калькуляції, оцінці і арифметичній обробці” [Пилип Ілленко: “Ти можеш вважати себе ким завгодно, хоч Бетменом, але ти все одно політик” https://ukr.lb.ua/culture/2019/08/22/435260_pilip_illienko_ti_mozhesh_vvazhati.html, 22.08.2019].

Як свідчать факти, від серпня 2014 до серпня 2019 року Державне агентство України з питань кіна на чолі з Пилипом Ілленком зробило найосновніше: відродило український кінематограф через консолідацію української кіноспільноти для здійснення реформ, працювало й лобіювало Закон “Про державну підтримку кінематографії України” (2017 р.), вмотивувало зріст фінансування в українськомовний кінематограф з 63 млн. грн. у 2014 році до 505,9 млн. грн. у 2019 році і показало якісне різножанрове кіно, з нуля створивши кіноіндустрію [Ілленко відвітував за 5 років роботи в Держкіно. <https://telekritika.ua/uk/472-milliona-ilenko-otchitalsja-za-5-let-raboty-v-goskino/>]. “Із серпня 2014-го по серпень 2019-го завершено 173 фільми. З них 67 — ігрові повнометражні. 67 фільмів — це індустрія. Розпочато виробництво 194-ох фільмів, і це не остаточні цифри, тому що скоро будуть підписані нові контракти”, — наголосив Пилип Ілленко [Пилип Ілленко: “Ти можеш вважати себе ким завгодно, хоч Бетменом”. Там само].

Це переконливо вибивало ґрунт з-під ніг шефірів з їхньою російськомовною і російськокультурною орієнтацією на Москву: “...політика українізації завдала удару по телерадіовиробництву” [Партнер Зеленського... Там само]. І це найкраще, що було за останні п’ять років в українському кінематографі.

Звідси їхня паніка з мотивацією “не потрібно смикати мову — вона ділить суспільство” та нестримне ідейне й бізнесбажання виготовляти на теренах України російськомовний симулякр для продажу в Росію та її сателітам. Саме українська мова об’єднує суспільство на основі національних цінностей, що абсолютно чужі, відрізнені й ворожі для команди Зе.

Отже, за логікою Шефірів, кіно- та телеіндустрія — це передусім фінансовий прибуток, але чомусь він пов’язаний винятково з російською, а не українською мовою, а з Путіним треба всього

лише домовитися... Домінування української мови в цій сфері в Україні названо “політикою українізації”, хоч абсолютно в усіх розвинених країнах світу саме така політика титульної нації і здійснюється: московізація, англійзація, полонізація... Думаю, що так тяжко травмовані “українізацією” Шефіри мали б повну реанімацію, коли б перенесли свій бізнес до Росії і не мали б проблем з мовою свого комерційного продукту.

Д. Разумков

У команді Зе серед неквартилівських облич особливо показове обличчя Партії регіонів — це голова Верховної Ради України Д. Разумков, головний політконсультант Зе під час виборчої кампанії. У 2006–2010 рр. був членом Партії регіонів: “Мені тоді було 22 роки. Мій прихід в Партію регіонів був усвідомлений після 2004 року. Я не підтримував Віктора Ющенка. І так я потрапив у Партію регіонів. Я ніколи не був у молодих Регіонах. Це — фейк. Прийшов туди, тому що я не сприймав ситуацію у державі у 2004, 2005 і 2006 роках” (ЗІК, 2 квітня 2019 р.) [Сергій Руденко. 10 фактів із життя лідера партії “Слуга народу” Дмитра Разумкова. https://espreso.tv/article/2019/04/08/10_faktiv_iz_zhyttja_dmytra_razumkova_golovnoho_polittekhnologa_zelenskogo, 27.05.2019].

Це несприйняття українського вектора розвитку України він успадкував від свого батька, поплічника Л. Кучми: “Мой отец никогда не скрывал, что он больше тяготеет к России, а не к Западу. Я могу с уверенностью сказать, что я сын пророссийского отца, — заявлял Дмитрий, который также поддерживал предоставление русскому языку статуса второго государственного” [Владимира Зеленского ведут на выборы технологи Партии регионов? (часть 1-я) <https://www.zp-inform.com.ua/vladimira-zelenskogo-vedut-na-vybory/>, 22.01.2019].

Відтак працював з ідеологічно антиукраїнським Сергієм Тігіпком. Разумков теж, як і Зе публічно принципово говорив російською мовою з абсурдною мотивацією. Чого тільки не вигадась, щоб приховати свій ірраціонально-рабський вектор на Росію: “Поки я не займаю державних посад, поки у нас триває російська агресія і поки є бажання російської держави захищати російськомовне населення, то під час ефірів я використовую виключно російську мову. Тому що я вважаю, що не треба приїздити на танках, приходити з кулеметами, автоматами та “зеленими чоловіками” та захищати мене як російськомовне населення” (ЗІК, 2 квітня 2019 р.). Водночас цей чоловік з підлітковою логікою “говоритиму російською на зло” наголошує, що питання мови політики “піднімають” перед виборами і пропонує винести їх за дужки, доки не завершиться війна: “Насправді, все, що може роз’єднувати українців, — віра, мова, територія, якісь історичні лідери, — потрібно винести за дужки, принаймні доти, доки ми не закінчимо війну <...> Так за 5–10 років ми абсолютно підемо від цієї проблеми. Глобально, її і сьогодні немає. Хлопці на фронті, на сході, розмовляють різними мовами. Не лише українською і російською. Хтось грузинською, а хтось англійською. Патріотизм не виміряти мовою”... [“Треба винести за дужки” — в команді Зеленського розповіли, як ставлять-

ся до законопроекту про українську мову. <https://www.5.ua/polityka/treba-vynesty-zaduzhky-u-komandi-zelenskoho-rozpozvily-iak-stavliatsia-do-zakonoproektu-pro-ukrainsku-movu-189717.html>, 02.04.2019].

Справді, за 5–10 років правління таких абсолютно промосковських політиків з колоніальним типом мислення від України нічого не зостанеться — її таки винесуть за дужки, позаяк серцевиною кожної держави є саме її культура, історія, мова та герої як основні духові опори кожної нації. А патріотами держави є ті, що живуть своєю мовою, культурою та історією. Словом, Разумков — цей гідний піонер Партії регіонів — хіба взайве підтвердив, що могло виродитися в Україні за час її дуже тривалої окупації від 20-х років ХХ століття.

Щодо версії про різномовних воїнів на Сході, то нагадаю, що відповідно до Закону “Про Збройні Сили України” у його 13 статті зазначено: “Мовою Збройних Сил України є державна мова. Мовою статутів, документації, діловодства, команд, навчання, виховних заходів, іншого статутного спілкування та службової діяльності у Збройних Силах України є державна мова” [Закон “Про Збройні Сили України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>].

Показово, що метафору про “винесення за дужки мови, історії, героїв” перший російською мовою озвучив 2014 року співак С. Вакарчук як посланець від тих самих антиукраїнських сил ліберального поливу, щоб гасити націоналістичне полум’я Майдану: “Забути, винести за дужки поняття “мова”, “герої”, “історія”. Це не ті речі, з якими ми маємо йти далі <...> Російськомовний українець — це така ж гордість, як і україномовний українець. Це два рівноцінних громадян своєї країни, кожен з яких повинен працювати на благо своєї країни, захищати її, гордитися нею, бути готовим захищати інтереси цієї країни у разі чого <...> У мешканців України можуть бути друзі у різних країнах. І у мене вони є в Росії. Ми повинні дружити, у нас не має бути ворогів” [“Треба забути про мову, героїв, історію... Це не ті речі, з якими ми маємо йти далі”. <https://perets.media/2020/05/26/treba-zabuty-pro-movu-geroyiv-istoriyu-cze-ne-ti-rechi-z-yakymy-my-mayemo-jty-dali-vakarчук-video/>, 26.05.20]. Цікаво, в яке майбутнє заїде Вакарчук, коли там не буде української мови, історії та наших героїв? Його самочинна (вже вдруге) відмова від депутатського мандату 11 червня 2020 року вкотре доводить абсолютну маріонетковість цього липкого персонажа і відробляння ним протиукраїнських грошей олігархів та соросівських фондів.

Разумков полюбляє цю метафору “винесення за дужки (лапки)”, правда, в іншому контексті: сепаратистів з мовою окупанта він не має наміру “винести за дужки”, а навпаки, як гангрену, прищеплювати всьому організмові країни: “Питання гуманітарної політики — вони пов’язані із поверненням тимчасово окупованих територій? Чи ми їх винесемо за лапки? Ні! Якщо ви говорите про те, як повинен виглядати той чи інший закон — він повинен влаштовувати громадян України, не залежачи від того, де вони проживають, на якій мові розмовляють, але всі вони громадяни нашої держави” [Ольга Комарова. Мовні квоти: укра-

їнська знову під загрозою? <https://www.radiosvoboda.org/a/movny-kvoty-sluga-naroda/30654728.html>, 5.06.2020].

Війна не завершилася, проте Д. Разумков, усупереч обіцянці, саме за рік після сказаного порушив мовне питання, заявивши 27 травня 2020 року, що треба змінювати мовний закон у частині мовних квот на телебаченні та радіо, повторивши мотивацію Зе про те, “що в Україні багато людей говорять різними мовами, і мають бути враховані інтереси всіх” [Закон про мову потрібно міняти, у “Службі народу” немає єдиної позиції з цього питання, — Разумков. https://censor.net.ua/ua/news/3198282/zakon_pro_movu_potribno_minyaty_u_sluzbi_narodu_nemaye_yedynoyi_pozytsiyi_z_tsogo_pytannya_razumkov, 27.05.20].

Алогічність висловів Д. Разумкова про мову вражає. Якщо в травні 2019 року він заявляє, що мовне питання роз’єднує Україну, то 13 червня 2020 року цілком слушно зауважує, що “гуманітарні питання повинні об’єднувати суспільство. Ви ніколи його не об’єднаєте питаннями економіки або податків”, а відтак вербалізує путінську вимогу виняткового статусу для російської мови на окупованих Росією територіях, вважаючи її “механізмом комунікації” з сепаратистами, а не основною причиною війни на Донбасі та розбрату в Україні: “Якщо ми говоримо про повернення тимчасово окупованих територій і людей, які там живуть, то це також один з механізмів комунікації з ними. І якщо ми будемо займатися з тих чи інших питань, в тому числі історії, радикальні позиції, то це не додасть нам у переговорах” [Разумков пояснив, навіщо Україні російська мова. <https://dt.ua/POLITICS/razumkov-rozjasniv-navischo-ukrayini-rosijska-mova-350829.html>, 13.06.2020]. Радикальних позицій в оцінці історії не існує. Є історичні факти, які під силу або не під силу для розуміння нащадками.

Згадує Д. Разумков і про рекомендації Венеційської комісії [Там само] як рятівне коло для подальшої денационалізації України, на яких зауважимо детальніше, щоб увиразнити мовний світогляд Д. Разумкова. Венеційська комісія, аналізуючи Закон “Про забезпечення функціонування української мови як державної”, що став фокусом новоствореної і легітимізованої гібридно-ліберальної мовної політики всупереч загальній потребі творити національну політику в мовно-суспільному полі, рекомендує абсолютне розмивання державного статусу української мови. Це стосується таких основних позицій [Венеційська комісія розкритикувала мовний закон: які зміни рекомендують Україні. <https://zmina.info/articles/veneczijska-komisiya-rozkrytkuvala-movnyj-zakon-yaki-zminy-rekomenduyut-ukrayini/>, 9.12.2019]:

по-перше, начебто закон дискримінує російську мову як мову меншин, бо вона, мовляв, отримує найменше прав порівняно з іншими мовами, позаяк із вересня 2020 року російськомовні школи мають перейти на 80% викладання українською мовою, тоді як у школах для нацменшин із мовами ЄС — до 2023 року з 60% українською мовою;

по-друге, закон начебто дискримінує російську мову, позаяк викладання у вишах передбачене державною мовою, а

на бажання вишу, можливе англійською мовою та мовами ЄС;

по-третьє, комісія рекомендує відтермінувати дію закону до ухвалення Закону про нацменшини, який покликаний не так забезпечити права нацменш, як обмежити мовне право титульної нації і звести до мінімуму обов’язок нацменшин послуговатися державною мовою;

по-четверте, комісія “рекомендує законодавцю розглянути можливість скасування механізму подання скарг та санкцій, встановленого Законом, або принаймні обмежити його”, що в цьому законі є чи не найбільшим надбанням, бо без покарання — це не закон, а гола декларація;

по-п’яте, рекомендовано надати державним службам право спілкуватися неукраїнською мовою, “зокрема усім службам, які працюють у надзвичайних ситуаціях, що становлять загрозу для життя, для фізичного чи психічного стану людей, наприклад службам порятунку, пожежникам тощо”, а також сюди “слід зарахувати установи для людей похилого віку, які не обов’язково є медичними закладами, оскільки такі особи часто належать до меншин і можуть не мати достатнього рівня володіння українською”, що зводить державну мову до абсолютно вторинного засобу, а не чинника національної безпеки, зокрема, в кризових ситуаціях;

по-шосте, ця комісія сягнула навіть можливості спілкуватися неукраїнською в армії і з правоохоронцями, хоч із останніми спілкування в цьому законі регульоване вкрай згубним ліберальним терміном “мова, прийнятна для сторін” (як і в сфері обслуговування, ст. 26; у транспорті, ст. 32, охороні здоров’я, ст. 29) [Фаріон І. Законодавче поле української мови: колоніальна, ліберально-гібридна і національна мовні моделі (1989–2019 рр.) /Українська реальність криз призму терміна. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2019. С. 47–93. с. 76];

по-сьоме, право для політичних партій та громадських об’єднань використовувати недержавну мову у своїй діяльності: “Цей обов’язок є обмеженням свободи асоціації, що веде до права на самоорганізацію. Таке обмеження слугує законній меті громадського порядку, оскільки робить можливим нагляд державними органами за діяльністю партій, асоціацій та інших юридичних осіб... Однак термін “установчі документи та рішення” не є зрозумілим... Ця вимога повинна обмежуватися лише тими документами та рішеннями, які стосуються публічних функцій”, що абсолютно розкитує саму сутність держави в її взаєминах з визначальними суб’єктами законотворення в парламентсько-президентській державі — політичними партіями;

по-сьоме, комісія перейнята обмеженням мови мас-медіа та друкованими засобами масової інформації, для яких цілком слушно передбачена українськомовна версія, що за теперішнього навального змосковщення інформпростору і його визначальної ролі у впливі на суспільство є повним нівелюванням державного статусу української мови;

по-восьме, комісія втручається в наукову сферу, яка, на нашу думку, в законі вкрай недосконала, бо від 16 липня 2020 року приписує публікацію всіх наукових робіт державною мовою, англійською та/або іншою офіційною мовою ЄС; натомість комісія вважає, що наукові дослідження слід робити не лише мовами ЄС, що, своєю чергою, вбиває розвиток

питомої термінології та заблокує поступ українськомовного наукового стилю як основного апарату думання нації;

по-дев’яте, комісія вважає, що приватні наукові заходи не можуть мати жодних обмежень державною мовою, так начебто ці приватні заклади поза межами держави Україна;

по-десяте, комісія рекомендує дозволити писати географічні назви іншими мовами, заводячи таким способом повну анархію в ономастичний простір, що є визитівкою кожної нації і держави та її винятковою неперекладною особливістю.

Ці “рекомендації” від комісії з претензійною назвою “За демократію через право” є насправді декалогом знищення державного статусу української мови, добре відомого нам від найдавніших часів війни з українською мовою, як не Варшави, Будапешта, Бухареста, то послідовно й досі Москви. Тільки влада цих країн не приховувала знищення української мови як основного символу незалежності України, а просто діяла відкритими тоталітарними методами. Натомість Венеційська комісія, у рекомендаціях якої побачив порятунок Д. Разумков, прикривається демоліберальними гаслами, аби знешкодити народження сильної національної держави в центрі Європи, незаперечним символом якої є державний статус національної мови.

Отже, мовні посили від Разумкова зводимо до таких ідеологем:

державний статус української мови **роз’єднує суспільство** — його слід обмежити підвищенням статусу російської мови; мова — **це не важливо**, але це не стосується російської мови, де важливість питання стає базовим;

російська мова — це інструмент порозуміння з сепаратистами, а **українська мова — причина війни...**

Таким способом окреслено бажану неоколоніальну мовну модель в Україні як модифікований реверс до підлеглого статусу української мови в часи УРСР.

О. Ткаченко

Ще одним рупором мовної політики від партії “Слуг народу” став призначений міністр культури та інформаційної політики **О. Ткаченко** — донедавна генеральний директор компанії I+I та іміджетворець Зе, — який у своїй презентаційній промові з трибуни Верховної Ради заявив, що “Ми і надалі повинні працювати разом і не ділити країну на патріотів та зрадників. Нарешті заради культури є можливість об’єднатися”. [Дивись.info — <https://divys.info/2020/06/04/kadrovi-zminy-v-kabmini-shho-my-znaemo-pro-tkachenka-ta-stafanishynu/>]. Типова ліберальна логіка, де гамузом скинуто праведне з грішним (себто “патріотів і зрадників”) з цілковитою відносною базових моральних засад для чесного суспільства і людини.

Банальні розмови про об’єднання і поділ — це останнє пристанище лицемірів. Як слушно зауважив Д. Донцов: “Ті, що твердять про konieczність об’єднання різних сил у суспільності, цілковито проминають питання громадської вартості тих сил. Заохочуючи ліпити одно ціле з найрізніріднішого людського матеріалу, вони проминають незвичайно важке питання якості матеріалу, з якого ліплять. Забувають, що гасло об’єднання не існує само для себе, лише як засіб для цілі. Коли кілька військових відділів об’єднують в один, то на те, щоби збільшити їхню ударну силу. Надзвичайно важке питання: чи всяке об’єднання ту ударну силу

збільшує?” [Донцов Дмитро. Хрестом і мечем. Відповідальний редактор і упорядник Олег Баган. Тернопіль: Видавництво “Рада”, 2010, с. 142. 316 с.]

За мовними послідами О. Ткаченка, на відміну від попередніх персонажів, — голий бізнес-інтерес без патріотизму і змісту національної держави: “До російської мови долучається економіка, пов’язана з можливостями продажу цих (тобто російськомовних, — ред.) серіалів Росії. Тому й відбувається такий дискурс стосовно того, що російської мови занадто багато в українському телепросторі. <...> Для мене в цьому дискурсі важливе інше: якщо продукт виробляється в Україні, українськими авторами, українськими режисерами, українськими акторами і навіть російською мовою — я вважаю, це на благо як індустрії, так і економіки” [Російськомовні серіали в Україні йдуть на благо індустрії та економіки, — міністр культури Ткаченко. https://censor.net.ua/ua/news/3201550/rosiyiskomovni_seriyali_v_ukrayini_yidut_na_bлаго_industriyi_ta_ekonomiky_ministr_kultury_tkachenko, 12.06.20].

Такий утилітарний підхід “аби гроші” абсолютно руйнівний у сфері мови і культури, бо системно працюватиме саме проти української мови та культури і посилюватиме російську культуру в Україні. Правда, О. Ткаченкові вистачило глужду, щоб додати, що “просувати українські ідеї та українські нарративи можна лише українською мовою” [Ольга Комарова. Мовні квоти: українська знову під загрозою? <https://www.radiosvoboda.org/a/movny-kvoty-sluganaroda/30654728.html>, 5.06.2020].

Водночас його ліберально-споживацький світогляд з промосковським вектором і гешефтом подекуди запакований у мотив “і вовки ситі, і віви цілі”, що аж ніяк не укріплює питомої мови та культури і не змінює ліберально-гібридної моделі мовного питання на національну, а навпаки, творить неоколоніальне русло: “Ми запропонуємо публіці нашу версію достатньо красиву, щоб рухатися в напрямку, як і “мову зберегти”, і “як дати індустрії можливість розвиватися” або ж це рішення “дозволить зберегти відсотки, але і дозволить знімати серіали в Україні російською мовою” [Ольга Комарова. Там само]. Не буває спільною мета в миші і kota.

Отже, О. Ткаченко, як основний захисник російських серіалів в Україні, в українській мові вбачає причину фінансових збитків для теле— та кінопродукту, тоді як російська мова — це благо для української кіноіндустрії та економіки. Очевидно, О. Ткаченко, як і Шефіри помилився з батьківщиною...

М. Бужанський

Відвертим і брутальним інструментом у руках Москви з реалізації мовної політики, а отже, монтажу Української Держави, є одіозний народний депутат від “Слуг народу”, прямий наступник пропутінської, імперської україноненависницької

політики, людина з кількома кримінальними справами **М. Бужанський**.

Його мовні пропозиції зводяться до процесу навчання в українських школах російською мовою (цієї пропозиції не підтримав комітет гуманітарної та інформаційної політики Верховної Ради України), а також використання російської мови та інших мов національних меншин у роботі парламенту (проект № 3084 від 18 лютого 2020 р.). Це той варіант, коли Зе — прямий міст до ОБЗЖ (пропутінська партія “Опозиційний блок за життя”).

У пояснювальній записці до цього законопроекту його автори (від ОПЗЖ О. Волошин) зазначають, що оскільки у статті 2 Регламенту Верховної Ради встановлено, що мовою роботи парламенту України є державна мова, то в ньому “не реалізовано конституційні гарантії і норми щодо вільного розвитку, використання і захисту російської, інших мов національних меншин України” [Депутати СН і ОПЗЖ хочуть дозволити російську мову у роботі Верховної Ради. https://zaxid.net/deputati_proponuyut_zakonodavcho_zakripiti_mozhlivist_vikoristannya_rosiyiskoyi_movi_v_roboti_vru_n1498196, 24.02.2020].

Це маніпулятивне судження переконливо спростоване Рішенням Конституційного Суду ще від 1999 року, про що йшлося в наших попередніх розділах.

Висновки

Отже, мовна політика президента Зе та його найвищого владного оточення — це повільне, покрокове творення неоколоніальної мовної моделі поки що на рівні вербалізації як пробного каменя на сприйняття в суспільстві. Владою стало пострадянське покоління, що, з огляду на свій радянський менталітет та ментальну вписаність в “руській мір”, не мислить ні свого життя, ні життя України як самостійного національного і суверенного суб’єкта історії. Їхня російськомовна модель поведінки — це комплексний вияв колоніальної залежності від Москви.

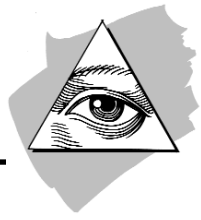
Якщо Зе ідеолог мантри “какая разница”, то Разумков вбачає в українській мові чинник роз’єднання країни та причину війни, Ткаченко трактує мову лише як утилітарний засіб заробляти гроші в кіноіндустрії, а Бужанський логічно завершує цей ланцюг латентних українофобів своєю демонстративною антиукраїнською позицією про запровадження мови окупанта в систему освіти і державні органи. Усе разом — це демілітаризація в час війни та деукраїнізація в час системної окупації інформпростору ворожою промосковською ідеологією та пропагандою. Демілітаризація та деукраїнізація — це визначальні опори новостворюваної неоколоніальної мовної моделі.

Основні мотиватори неоколоніальної мовної моделі від команди Зе пропонуємо в Таблиці мовного українсько-російського протистояння.

Ірина ФАРІОН

Таблиця мовного українсько-російського протистояння

Українська мова	Російська мова
це війна з Росією	треба підтримувати і розвивати
це збитки в кіноіндустрії та економіці	прибутки в кіноіндустрії та економіці
це згубна українізація	какая разница, аби лиш не українська
це роз’єднання країни	інтеграція окупованих територій
це невчасність	механізм комунікації з Донбасом
це примус	треба говорити, як хочеться, тобто російською
це несправедливість до інших мов	

Катерина МОТРИЧ

Медіавірус

скорочує армію і деморалізує воїнів, не підвищуючи їм зарплати, зате позахмарні ставки одержують ті, що близько коло його тіла і оберігають його. ДБР вилучило недавно у військових важливі деталі озброєння. У його лексичі немає слів “агресор”, “окупант”. Вони спазмуються ще у його голові, де “вже давно закінчилася війна”. Хто, як не ворог, дозволив повернутися вчорашнім бандюковичам і посісти відповідальні посади, щоб чинити розправу над майданівцями і патріотами? Деякі вже гибнуть у неволі. Хто, як не ворог, дозволить вустами запеклих ворогів називати вимріяну століттями Єдину Православну Церкву і одержаний Томос розколом церкви, бо це розколосило російську церкву і люто розгнівило “старшого брата”-убивцю. Чи не ворог майже через тридцять літ незалежності робить атаки на мову і знову намагається через своїх посадових мародерів повернути Україну у стан, коли над нами панувала мова чужинця? Повертаються на телекрани російські серіали, мелькають фейси, які вже встигли ми забути. Ось і до Національного банку добрався, бо так велить ненажерливий патрон, який запустив його, як наживку у водойму, де планує виловити всю нашу рибу. Не витримав очільник банку тиску і подав заяву на звільнення. А це був той профі банківської системи, якому найвищі оцінки дали європейські професіонали. Не зручний і не ручний, а йому потрібні слухняні. Коломойський важливіший, ніж сорокамільйонний народ. Це він в хаосі й бездарності, у своїй інтелектуальній яловості виконує повеління корупціонерів й олігархів, цю всепоїдальну наситну тлю, ставлячи в ніщо інтереси народу, якому нахабно брехав і як лукавий демон, затягував у тенета обіцянок і щедрот, знаючи що нічого не петрає ні в політиці, ні в економіці, тим більше в державотворенні, але чітко знаючи що хоче сам і ті, які його спровокували на цей бжевільний крок. Щоправда, обіцянка про кінець бідності справджується, але знушально-жорстоко. Бідність справді в багатьох його симпатиків, і не лише, закінчилася, а почалася смуга виживання-вичахання.

Це він привів у найвищі ешелони влади дике і почасти мерзенне збіговисько-посміховисько з різних пластів соціуму, безграмотне і нікчемне, що стало осудом і ганьбою наших днів і запише в українську історію ті свої діяння, про які скажуть недалекі нащадки “і сміх, і гріх”, а потім зітруть їх, змиють, як куряву і не захочуть ніколи згадувати як ту сторінку, яку написала сама ганьба. Бо були може й лихії, підступніші, але таких “слуг” ще не було. Щоб згодилися бути безправним бездумним стадом. Щоб покірно служили патрону і його оточенню, щоб покірно виконували усі їхні повеління, зневаживши те високе призначення, яке повинні сповідувати у найви-

шому органі держави, демонструючи колгоспний “одобрямс”, безпринципність, принизливу безликість і просто зневажуючи власну людську гідність і те, що Творець вручив кожній людині закон свободи. Їхне “керування” нашою державою нагадує кермування п’яним босяком, що вперше сів за кермо, вантажівкою. За понадрічний час цього шоу ми надивилися і на їхні безглузді вчинки, дурисвітство, макоцвітні рішення і прийняті закони на шкоду Україні. Побачили і гру гормонів та “недержанія” того переситу, моральних збочень, яких вони не соромляться показувати як “вірнопіддані слуги народу”, не виходячи із зали ВР.

От на таке ганьбовище ти, Україно, спромоглася! От таким вірусом ти сама себе інфікувала! І цей вірус українці “винайшли” самі і самі заковтують його нині. І серед цих бацилопоглинальників різні пласти соціуму: “кочегари і плотники”, вчителі і лікарі, митці, і науковці, пастирі і навіть професура. Один професор медицини зізнався, що в них у великій знаменитій лікарні всі голосували за Зеленського. Сам, гадаю, скромно приховав, що і він був серед них, бо клято осуджував “державного злочинця” Порошенка. Напередодні президентських виборів довелось почути й таке від простих сільських немолодих жінок: “хоч насміємося”. Сміялися по великих містах, гуртом сміялися по селах і навіть заробітчани за кордоном. Такий був винайдений медійний сміховірус “вірусологами”. Ввели його не повітрянокрапельним шляхом, а через медіа-простір. А точніше через канал “1+1”. Інфікувалися весело, легко, приємно, лежачи на дивани, лузаючи насіння, попиваючи то “Соборне”, то “Львівське світле”. Свідоме й несвідоме помінялися місцями. Ось вам новоявлений “Мойсей”, його нащадок, що введе народ по дну моря до Синай-гори. А ось вам “злбний фараон, корупціонер, злодій, братовбивця”. Мойсейчик повів, тобто, завів по дну моря в момент не відпливу, а припливу, його завершенні. Усіх нас накрило. Гора Синай обернулася в синайську пустелю. Мойсейчик, виявилось, не вмів ні плавати, ні вести далі і манни небесної у Бога не випросить.

Я не раз писала про те, що у доленосні моменти українці самі, власними руками загрибали і свою волю, і свою долю, і незалежність, і, врешті, Україну. Така у нас планида. А тоді вили від горя і нарікали на свою долю і вустами генія-пророка постогнували: “Доле, де ти, доле де ти? Нема ніякої...”

А з кожним із них “веду діалог”, тримаючи в руках символічного гарпагника. Особливо, коли слухаю по телевізії дуже розумних, освічених українців і українців. Людей патріотичних, зорієнтованих у світовій політиці й економіці. І також запитую в української долі: “Навіщо ти так вчинила, чого не любиш нас?”

Поглянь скільки розум них, патріотичних, моральних, а ти поставила над нами інтелектуальних карликів, мародерів і маргінальних рагулів, гоблінів-державників, які на очах у всіх знищують державу, на чолі якої стояли князі і гетьмани, яку захищали у всі століття, зневаживши смерть, козаки та віддані сини і дочки України.

Те, що нині відбувається, наш найбільший глум і ганьба. Сама собі й відповідаю, що цей акт розп’яття України вчинили самі ж українці. Бездарно і бездумно, полюбивши до втрати розуму і притомності маленького бідного клоуна, кривляку з гугнявим голосом, який підсади мільйони на “наркоти” свого телеобразу. А в 73% люду не виявилось на той час клепки і в них на той час свого волевиявлення не всі були вдома. А тому вони не спроможні були провести жир ну лінії між тим, що на екрані і тим що буде в реальному житті. Що між його серіальним “великом” та охоронцями, яких він мовбито гнівно проганяє “я свободний человек”, і тим нинішнім довгим кортежем машин, супроводом із сигналізацією, що везуть його “безсмертне” тіло на Банкову, — насміхання над наївністю мільйонів, прірва, між його обіцянками-цяцянками і його нинішніми подвигами в ім’я Коломойського і себе коханого, — і це ще одна прірва. Що симпатюля-кривлячка зі сцени мало схожий на нинішнього з оскалом злості, роздратування і неприхованої мстивості й заздрості до Справжнього президента. А ще і страху. Бо йому є чого боятися. Бо за рік свого правління він назбирав стільки перевишень влади і злочинних наказів, що правосуддю, яке неодмінно поміняється, коли згасне його фальшива зірка і реальність дихне на нього пекельним холодом, не треба буде висмоктувати з пальців і вигадувати ті провадження і кримінальні справи, які неодмінно йому світять, і кайданки в залі суду в нього уже є! Темних, антиконституційних і анти державних справ уже великий стос лежить у папці, яку тримає Феміда. І єдиний вихід іти шляхом свого незаперечного кумира Путіна — до кончини земних, осквернених днів. Тож насолоджуйтеся, якщо це у вас виходить, пане Зе, днями, які здаються вам зоряними. А насправді це дні вашої ганебної неспроможності, недолугості, падіння в небуття і гіршої долі ніж у Януковича. І нашої кари Господньої. Бо той робив усе так, як веліла його кримінальна совість і доля донбаського вурки. А ви пішли далі. Ви проєкт найлютіших ворогів України, ви знали чого йдете на такий високий пост — не творити Україну, а нищити її і загнати в імперське тирловище. Тому й суд над вами буде крутіший і нещадніший. І з того списку ваших антидержавних повелінь і диктаторства не згубиться, повірте, жоден пункт. Ростов був би для вас не найгіршим покаранням. Ви добре знали на що йдете і задля чого. І не дуріть нікого, що там було два сакральних слова: “Україна і народ”.

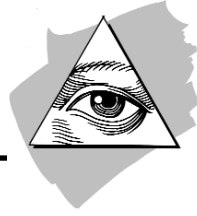
Тому моя розпачлива злість на

тих, що дали себе отак бездарно і непростенно обдурити, а людям свідомим, мислячим вчепити це ярмо. Я подумки не лише їм дорікаю, а й вимажую тим хльостким чи то гарпагником чи батогами. Після цього довго болять руки і... схлипує душа... Виринає навіть епізод із мого дитинства як сусіда баба Химка виховувала свого неслухняного шкідливого онука. Коли він допікав їй, вона вхопивши його за підтяжки штанив, хльоскала лозиною, приказуючи: “Оце тобі, що в коноплях тирловище зробив! Оце тобі за клуню, у якій ти солону підпалив і добре, що Тихін нагодився і погасив! Оце тобі, що курчат і квочку підкидав і повбивав! Оце тобі за те, що бичка доїв! Оце тобі за соняшники, які ти серпом позбивав, пранціпуп ти проклятий! А бодай вона (невістка) була тебе на кропиву вис...ла!” Внук вищав і божився, що більше такого не буде, і днів зо два не було...

Мій монолог схожий: “Оце вам за клоуна-кривляку, що насміхався з України й українців! Оце вам за “слуг”! Оце вам за олігархів! Оце вам за судилище над патріотами! Оце вам, що підпалили Україну і її волю! Оце вам за продажних суддів “пранціпупів”!... А бодай би вас...”. Кропива шкода... І було б смішно, коли б не було так печально.

У всій цій моторошній камарильї, без гальм і моралі, без наляку на державничі рішення і вболівання, усе ж не просто родзинкою, а яблуком спокуси, власним пеклом і розп’яттям залишається для випадково легітимного постаті Петра Порошенка. Об неї маленький диктатор вдарився, об неї обпалився, поранився, напала діарея, він врізався в нього всім своїм хлипавим тілом і впав у кювет. Це не просто опонент, конкурент, подразник. Це той, що розчахує душу чорною заздрістю, злобою, люттям. І немає нині важливіших проблем, немає смертоносного коронавірусу, великого провалля в бюджеті, руйнівної повені на західній Україні, що знищила життя сотень людей, немає і війни із смертями й каліцтвом, є Порошенко, якого маленький амбітний диктатор хоче бачити за ґратами. Бо його треба прибрати з його “епохальної” дороги, щоб не рятував Україну, витягував її з тої ями, у яку він, клоун-бездара, її затягнув уже до половини. Треба йому зв’язати руки, щоб не їздив Україною, не перетягував на свій бік виборця. Бо у нього вже виробився умовний рефлекс на слово “рейтинг”. А він вислизає, витікає катастрофічно, виборець оговтується від медійного коронавірусу, у нього прорізається слух, зір і навіть нюх. Він починає відчувати, що його вибір погано пахне. Тхне, просто смердить.

Тому випадково легітимний йде на злочинні накази, повеління, порушення всіх законів, збираючи собі на день великого суду такі вирокі, що побліднуть і жахнуть всі попередні його дні, коли він безтурботно сміявся, веселив охлос і сном-духом не здогадувався яка безодня розверзеться під ним через його непомірний апетит, беззаконня, злочинні на-

кази, бажання влади і великої слави. І тоді сам диявол сміятиметься, бо це його успішний “проект”, бо це він волочив його на круту гору, щоб с кинути з неї з гуркотом, ганьбою і печаллю...

Про таких сказано у Святому Письмі: “не відає, що творить” та “краще такому було б не народжуватися”. Судилище перетворюється в посміховисько і ганьбу, але диктатор не хоче зупинитися, скористатися сумним досвідом “попередника” і йде далі. І всі до одного пункти звинувачень — не в захист України, а таки ж Росії! Він, здається, не усвідомлює, що пані Феміда мстива, хоч і справедлива. У неї є ті стріли, які спрацьовують, як бумеранг. Але ненависть до Порошенка засліпила його і перетворила в маніакального переслідувача без логіки, правових норм, моральних гальм, людських вимирів — ловця тіні у темній кімнаті. Жорстокого і нелюдяного. Адже міг втрутитися і перенести судилище над Порошенком, а не робити його в день смерті батька. “Яким судом судити, таким і вас судитимуть”. Це із Євангеліє, хоч для нього цих одкровень не існує, але він існує для них. Він нехрест-безбожник, і віра не заземлилася у ньому, інакше боявся б гріха. Він вірить лише в батька Коломойського, що породив його від злого духа. А понад все його богом і духовною державницькою вершиною є Путін. Але це тайна, у якій він боїться зізнатися навіть собі. Він — його криве свічадо, він повторює його вчинки і наслідує-слідить багато в чому. Він волів би отак потоптом іти по людях, народах, тримаючи їх у страхі і панувати над ними вічно. До кінця своїх мерзенних днів. Але не та земля і не той народ. Зупиняє. І дні його у цій ролі пороховані і вже почала агонія, яка триває з моменту інавгурації. З моменту, коли його рука не торкнулася Євангеліє, коли він випустив із рук посвідчення президента. Авжеж, не втримає і посаду. Назвати того, хто ось уже шість літ бореться на всіх рівнях за Україну “державним зрадником” щось на зразок того, що сталося передозування... Чи може Зе має на увазі іншу державу, яку зрадив Порошенко, але яка ностальгічно ще хвилює Зе, тому всі рішення — і припинення вогню, і відведення військ вглиб країни і скорочення армії, а нині вилучення службами ДБР важливих деталей зброї в армійців; і рішення на користь Росії інциденту в Керченській протоці; і закупівля електроенергії в Росії. І ще багато того, про що не відає загал, але що дуже тішить останнього московського царя. Особливо судилище над Порошенком, чи не найбільшим ворогом царя. За ненавистю Зе до п'ятого і, вірю, сьомого президента, проглядає не лише однозначність царя і васала-паяца, а певна й домовленість чи й ультиматум. Адже ніхто із президентів України, васально відчувачих і васально діючих, не посмів розхитати його трон, висміяти перед світом і дати йому під гузно з престижних міжнародних інституцій. Знесли Росію санкціями, відсікти її від української церкви, а ім'я ца-

ря затаврувати перед світом ганьбою і зневагою. Назвати його так, яким він є: агресор-вбивця, нападник, окупант. На це жоден не спромігся. Лише Порошенко. Зрадником і Мазепу називали москалі, бо він зрадив царя. То, може, це синдром імперського наймита-васала і в тимчасово легітимному спрацював? Адже на таку правду він не здатен, не тому, що дипломат не дозволяє, а тому що його внутрішня філософія малороса-свотка, який носить тальгує за “старшим братом”, не дозволяє це робити. Він навіть, виступаючи перед моряками у день їхнього свята не зумів видати із себе правдиву фразу про російську агресію, а спромігся лише на завульовану: “Ми ніколи не пробачимо тих, хто у нас анексував Крим”. Точно це про турків. Він з тієї пролетарської ко-

держави, яка ось так, прямиєнько з 24-го кадру голобородківського серіалу впала йому до ніг! Його на цю роль і в серіалі і в реальному житті висватали повелителі-“режисери”. Їм потрібен був реванш, добратися знову до грошових потоків, узурпувати банківську систему. Їм потрібна була помста Порошенку. Але помстою і мстивістю захворів і комік-пародист, юдоль якого викинула на вершину державної піраміди. І тут держава ні до чого. Тут особисте, глибоко затаєне, може не до кінця й усвідомлене. Але воно існує, пече, розпикає, сліпить і засліплює. Він в ньому живе, пливе, як у багні і не годе вибратися. Тому готовий іти на все, і кожен його “похід” закінчується осудом і ганьбою і тими маргінальними витівками типу “відвідання” озброєними сатрапами

том, а не завчені тексти для “відосиків”. Масштабність. Повага європейських і американських лідерів, з якими він поводить на рівних, а іноді і на рівніших. У нього виборець свідоміший, патріотичніший і просто розумніший, а не той серіальнозавомбований... від роля. Врешті, чоловіча статура, ріст (це особливо), гідність, сміливість, блиск очей, якими він просто роздягає усіх недолугих, лихих, інтелектуально упосліджених, що чинять над ним судилище. (Таки ж запам'ятайте! “Яким судом судите, таким і вас судитимуть”). Всього цього немає у Зе. Так розпорядилася природа. А спокуса є. Причин для того, щоб жаяхатися Порошенка безліч, якщо впустити у свою душу темряву і демонів злоби. Якщо сприймати світ через свій серіальний образ і реготи ра-

не видно, ускладнень багато, вакцини не існує. Всенародна “веселуха” “хоч насміємося” перетворюється в гримасу, а олігархи ще більше активізувалися, збадьорилися і готові доковтати те, що ще залишилося для “розсміяного” народу. Українська Клію, здається, також обсміялася, зачувши, що долю України вирішує москаль із козацьким прізвиськом Козак і наш малороз, патріот Московії із неозначним прізвиськом Єрмак. Мовляв, тут у тебе, Україно, така символіка, що і я обсміюся. Хай живе дружба гієни і шакала.

І те, що правиця Творця струснула планету і “возлюби ближнього” поміняно на “бійся ближнього”, а з-за кордону повернулися тисячі і поділилися з родичами і ближніми смертоносною хворобою, на тлі цього тихого божевілля здається органічним. Ось тільки багато риторичних запитань до тих, що могли, а не зробили: чому за 29 років незалежності не вдалося відправити у небуття п'яту колону і вона все вповніше крокує у бік Москви? Чому не створено порядну професійну судову систему, яка нині розпинає Україну й українців? І чому наші бажання створити власну державу в пух і прах розбиваються об нашу сварню, ворожечу, зрадливості і злодійство? І ми лише раз у кілька століть виводимо нову дату нашої поразки і неспроможності. 1709 р. Мазепі не допомогли козаки і старшина подолати Московію і пішли за царем. У 1918-20-му очільники Центральної Ради не без “батька гріха” наламали купу дров і також повірили у московських соціалістів, які “не скривдять”. І ось чергова поразка: мільйони повірили в сміхотворну реінкарнацію клоуна у президента. Ай-яй-яй-яй-яй! Ой-йо-йо-йо-йой!

Усе наше життя на очах у всіх перетворюється чи то в театр абсурду, чи ляльковий театр із ляльками, ляльководами, злими привидами, що іменують себе по-сталінськи “слугами народу”, усе більше послуговуючись і його духом. Чи то й арену цирку із озлобленим клоуном і напіввідкритими клітками, у яких метаються хижакі. Колись нас мучили орди, а нині частина народу стала ордою, що у мирний спосіб майже повалила державу. Найлютіші епідемії проносилися не раз у нашій історії і зникали. А от епідемія антидержавності й слабомисля загалу не минає сама собою. Вона веде за собою крах і небуття. Слабких історія не любить і не прощає помилок. Вона дає урок, але жорстокий: карає неволею. Нинішня влада слабка, злочинна й антинародна. Її відліт не за горами. Діра є не лише у бюджеті. Все, що створювалося й тяжко зводилося останні роки, зяє дірами-провалями. Їх треба латати. З цих провалів треба буде виповзати і знову давати своїй державі шанс. Але є велика тривога й незвіра: чи не зробить рідний народ ще один такий вибір, після якого захочеться освоювати інші планети і ріднішими стануть інопланетяни. Що там у тебе, у твоїх пророцтвах-літописах, наша несамомота, бунтівна, зневірена Клію?..

лиски, де виколухувався “єдиний народ”, з того імперського болота, у якому було тепло і затишно. А українці, патріоти, були “бандероїдами, фашистами”, яких треба “мочити”. І він “мочив” їх у дешевеньких шоу 95-го кварталу. І ці кривляння були в душі анекдотів про хохла, з дебілуватою мовою, гугнявою й відразливою. Він не відмовляв собі в знущаннях над відомими політиками. Але нині верещить і відкриває судові провадження справжні і правдиві, покара за цю вседозволеність, зневагу до законів і кримінальний стиль поведінки. Немудрі, без царя в головах. Ваш час ганебно мине, а кара Божа і людська не забаритися.

Щось надто інтимне, особисте, глибоко затаєне переховується в не дуже веселій і не дуже люблячій душі тимчасового гаранта. Уявити, що він щось не може простити в діяннях свого попередника як державника, смішно та ще й дуже. Що йому та

ДБР виставки в музеї І. Гончара і арешт картин П. Порошенка, придбаних ще до його сходження на президентство. Це все пункти і складові тих судових вироків, які Зе колекціонує разом із його непрофесійною, скандальною, аморальною командою, що мало не щодня робить злочинні, на шкоду державі рішення. Складається враження, що комік Зе отак і на державному посту продовжує безсоромно гамселити із його клавій рояля. Тому і лексика відповідна, можна не відмовляти собі у “відосіках”, називаючи людей “чертями”, “засранцями”, не відаючи про совість, мораль, елементарну притомність і повагу до тої посади президента, якого вибрала частина виборців, яких також, здається, зачали нетрадиційно — тарабанячи по роялю...

Отож, про свідоме і підсвідоме у тому, як Зеленський, гвалтуючи свою високу посаду, намагається знищити Порошенка. Що ж таки домінує у цій ненависті? Не шукаймо її у тому, що він щось не так чи не те зробив як президент. На стадіоні Зе прорік, що він його вирок. Та ні! Він його дрібна, мізерна, млява і не чітка тінь, по вінця залита задрістю. Чорною і лихою. У Порошенкові його пече і шкребе душу все! Іскрометний розум. Потік мислення. Ораторський хист із гарним гучним голосом, а не з анемічним гугнявим. Вміння говорити на будь-яку тему експром-

тулів, що заковтують сирі, сирі й примітивні приколи кварталів. (До речі, майбутнім законотворцем: пропоную прийняти такий закон, за яким має бути кримінальна відповідальність тим носіям дешевих, сумнівного характеру шоу, які деморалізують й денационалізують українців, сприяють несмаку, антикультури, потоптуванню вселюдських і національних цінностей).

Тож причин для того почуття до Порошенка у Зеленського, яке Скворода назвав батьком гріха, багато. І це задрість. Воно не лише батько гріха? а й мати-породілля великих бід і трагедій. Задрість переродила першого ангела на диявола (“вище зір небесних поставлю престол свій”), задрість породжувала людські біди — війни, бойовища, убивства. Комплекси помножені на владу й задрість диктатора стають загрозою не лише одному народові, а людству.

Чи мав бодай якийсь народ таку ганебну сміхотворну поразку? Світ і ми несемо покару. Божий перст гнівно піднявся над людством. Але духовний коронавірус упав на нас рік тому. Медійний вірус. Брехуни й очорнителі вигулювали у своїх шоу і розсівали медіа інфекцію з каналів телевізії, то через інтернет і заразили мільйони. Їх ніхто за це не судить. Тож всенародна епідемія, ба пандемія, із високою температурою і задухом нависніє. Спаду

З надією на відродження

Тридцять років тому теренах Антрацитівського району, що на Луганщині, постав перший осередок "Просвіти". Своім зародженням вона зобов'язана Анатолію Яковичу Бондаренкові — викладачеві української словесності Штерівської середньої школи, заслуженому вчителю України, випускникові Львівського держуніверситету імені Івана Франка. Першим її членом стали вчителі української мови й літератури, згодом до них приєдналися культпрацівники, медики, технічна інтелігенція сільськогосподарських підприємств, прості колгоспники.

Після перетворення Товариства української мови в "Просвіту", її незмінним очільником з 1990 року став учитель української словесності Бобринівської середньої школи, поет і краєзнавець Іван Михайлович Захарченко, котрий незмінно керує й досі, хоч на початку російсько-української війни змушений був покинути рідну домівку.

Створенню "Просвіти" на початку шалений опір чинила партійна верхівка району, мовляв, існує Товариство любителів (!) української мови — та й годі. Під компартійним тиском деяка частина тих, хто подав заяви про вступ, забрала їх назад.

Просвіт'яни Антрацитівського району були в деякій мірі неопітими в своїй діяльності, оскільки про тяглість просвіт'янського руху в краї годі було говорити: ні традицій, ні досвіду попередників не було. Все починали з чистого аркуша.

Головною метою діяльності наших просвіт'ян стало пробудження національної самосвідомості населення району, де відсоток етнічних українців складав цифру 65. Для цього просвіт'яни створили два історико-краєзнавчі музеї у найбільших українських селах Бобриковому й Дяковому, що стали базою для впровадження нових форм і методів просвіт'янської роботи.

Добрими справами зарекомендували себе осередки Бобриківський (голова Толокова В. С.), Дяківський (Скипенко Л. Г.), Ребриківський (Борзілова С. Г.). Перший осередок збирав і записував фольклор, другий, створивши жіночу вокальну групу "Барвісті кольори", впроваджував його в життя, третій — активно працював із залученням молоді до просвіт'янського руху.

Не менше уваги правління просвіт'янського об'єднання надавало функціонуванню української мови в школах району. З 19 шкіл різного типу в українськомовне русло викладання було повернуто 14. Забезпечення шкіл підручниками й навчальни-

Іван Михайлович Захарченко

ми посібниками повністю лягло на плечі просвіт'ян. Велику допомогу надали друзі зі Львова — члени Галицького районного об'єднання ВУТ "Просвіта" на чолі з його головою Марією Павлюк. Підручники передавали потягом "Львів-Луганськ".

На той час в районі залишилися дві школи з українськомовним режимом викладання — Бобриківська й Дяківська. Вони мали в запасі деяку частину навчальної літератури. Їх буквально атакували освітяни міст Луганська, Красного Луча (Хрустального), Ровеньок. Координаторами у здобутті підручників були антрацитівські просвіт'яни. Щоб донести своє слово до мешканців району, просвіт'янське правління з великими труднощами домовилося про випуск своєї сторінки на шпальтах міськрайгазети "Зоря комунізму", пізніше перейменовану в "Антрацитівський вестник", один раз в квартал, а хотіли щомісяця. Редакція погодилася на це, але стала вимагати плату за друк. Довелось зупинитися на шоквартальному випускові. Сторінка під назвою "Криниця" виходила майже два роки, аж поки у нас з'явився ме-

ценат Олександр Дмитрович Васильченко, уродженець с. Бобриково, випускник Дяківської середньої школи, палкий патріот свого краю. Він порадив перейменувати "Криницю" в більш лагідну "Криничку" й перенести її видання в село Бобриково. Тут вона у вигляді кольорового часопису за допомогою комп'ютерного набору стала виходити місячно. Всі фінансові витрати на її друк узяв на себе Олександр Дмитрович. Понад чотири роки "Криничка" жила й радувала не лише бобріківців, а й селян району. Хоч у вихідних для них зазначалося, що це "краєзнавча газета дітлахів та юнацтва села Бобриково для себе і своїх батьків".

Такого типу видання мало й районне об'єднання: воно видавало солідний часопис "Миюські джерела". Наклад усіх наших видань, був невеликим, але вони відіграли свою роль в історичному пізнанні південнолуганського району. Вершиною видавничої справи "самвидаву" антрацитівських просвіт'ян стали "Легенди, перекази та бувальщини Миюської України", які охоче передруковувала луганська обласна газета "Кам'яний брід" (редактор Ганна Гайворонська).

Мали свої видання й музеї. Так Дяківський історико-краєзнавчий музей видав три числа "Дяківських старожитностей" з цінним матеріалом про двохсотлітню історію села.

Редактором усіх цих видань став голова райоб'єднання Іван Михайлович Захарченко, якому єдиному із просвіт'янських голів півдня Луганщини була вручена найвища відзнака правління ВУТ ім. Тараса Шевченка медаль "Будівничий України". А ще далеким 1993 року від імені просвіт'янської спільноти він був висунутий кандидатом в депутати Луганської обласної ради, обирали й делегатом I й VI Всесвітніх форумів українців.

У міцному зв'язку з взаємодопомозі діяли наші просвіт'яни з однодумцями Ровеньківської та Свердловської (нині Довжанської) міських організацій. Першою керував Микола Шпильковський, другою — Олег Олещенко. Мали ми вихід і на закордоння. Зворушлива дружба була в нас із меценатом та книговидавцем Анатолієм Лисим (м. Міннеаполіс, США). Мали від нього цілу серію книжок різного жан-

ру. Ідейним батьком нашого осередку був письменник, член спілки письменників України Іван Васильович Шкурай.

Антрацитівські просвіт'яни були модераторами багатьох культурно-мистецьких акцій рідного району й області. Так, коли на Луганщині 1998 року проходило міжнародне Шевченківське свято "В сім'ї вольній, новій", гостями району була делегація на чолі з правнучком Тараса Шевченка по лінії брата Йосипа, В'ячеславом Шевченком, мешканцем російського міста Єсентуки. Тоді гості побували у двох найбільших селах (тих, де діяли потужні Просвіти) району — Бобриковому й Дяковому, відвідали тамтешні краєзнавчі музеї, послушали автентичні народні пісні та мали гостинні зустрічі з місцевим людом.

Серед обласних заходів була кількарічна участь в пісенному конкурсі "Слобожанський Спас", що традиційно проходив у столиці меду Слобожанського краю — м. Сватовому. Помітними були виступи наших аматорів художньої самодіяльності й на щорічній "Луганській ватрі" в селі Переможному Лутугинського району, місці компактного проживання депортованих свого часу лемків через акцію "Вісла".

Та найбільшим досягненням за всі роки існування районної "Просвіти" стала активна участь у підготовці й проведенні на базі Бобріківського сільського палацу культури обласного свята — Дня Європи. Тут в найбільшій мірі виявилися талант і здібності просвіт'ян: виставки майстрів народної творчості, пісенні змагання, спортивні турніри і поєдинки, екскурсії у мальовничі куточки степу, кулінарія народів Європи.

З початком російсько-української війни почалося переслідування діяльних членів "Просвіти", зокрема голови, котрого в кайданках возили на допит у військову комендатуру м. Ровеньки й ледь не запроторили "на підвал". В таких умовах найбільш свідомою частиною просвіт'ян вийшла на Велику Україну, решта пішла у глибоке підпілля.

Немає сумніву, що наш народ вийде переможцем у цій війні, його просвіт'яни разом з доблесними воїнами Української армії повернуться на наш Донбас, щоб відбудувати зруйноване життя в ньому.

Вл. інф.

Олена Пчілка: «...Наша надія, се — молодь України»

Валентина ШЕМЧУК
Фото: Вікторія БІЛОУС

*У Гадячі над тихою рікою,
Що Пслон в народі зветься на віку,
Родина Драгоманових святою
Сія перлиною в Вкраїнському вінку!..*

У Гетьманській столиці на вшанування таланту й подвижництва письменниці, перекладачки, громадської діячки, фольклористки Олени Пчілки (Ольги Драгоманової-Косач) лягають квіти до її меморіальної дошки, відкритої минулоріч на фасаді нинішньої редакції газети "Гадяцький вісник" та Регіонального ландшафтного парку "Гадяцький" з ініціативи Полтавського обласного відділення Міжнародної організації "Жіноча громада" за рішенням Гадяцької районної ради, за сприяння Гадяцької райдержадміністрації з нагоди 170-літнього ювілею знаної полтавки. Будівля 1914 року — це колишнє приміщення "Газети Гадяцького земства", редактором якої з 1917 до 1919 року працювала Олена Пчілка й була серед авторів.

Славна представниця знаменитого роду, відомого іменами поетеси, перекладачки, культурної діячки Лесі Українки, історика, філософа, економіста Михайла Драгоманова, літераторка, видавець, публіцистка, просвіт'янка Олена Пчілка жертвовно прислужилася рідній культурі й національній духовності. Ініціатори й добротинці патріотичного меморіаль-

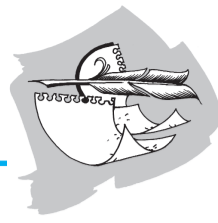
ного проекту "Божа пташка" з увічнення пам'яті Олени Пчілки в місті її народження — лауреати премії імені Панаса Мирного Полтавської обласної ради заслужений працівник культури України, голова Полтавського обласного відділення Міжнародної організації "Жіноча громада" Валентина Шемчук і художник-гравер кавалер ордена "За заслуги" Вадим Голобородов виготовили меморіальну дошку видатній землячці та передали гадяцькій громаді. Пам'ятна дошка Олені Пчілці поповнила галерею тих, хто уславив Гадяч, — серед них і Леся Українка, і Панас Мирний, чий образ карбований на камені знаними полтавськими благодійниками на виконання 20-річного проекту "Вшанування великих українців меморіальними дошками й пам'ятними знаками на Полтавщині, в Україні й світі", у межах якого увічнено в полтавських селах, містах України і європейських столицях більше тридцяти відомих краян.

Над величною Гетьманською столицею, над землею Драгоманівського обійстя й над уславленим гадяцьким Зеленим Гаєм, звідки летіло у світ як слово матері Лесі Українки, так і самої геніальної поетки лунає шана видатним краям, високе визнання їхнього таланту й глибокої відданості Україні:

*Письменства красною врожайну зілку,
Плекаючи в любові і сназі,
Із братом й донькою Олена Пчілка
Шла по праведній і пристрасній стежі!..*

Зліва: Сергій Бондаренко, Валентина Шемчук, Ольга Красюк — організатори відкриття меморіальної дошки Олені Пчілці в Гадячі

Максим Рильський в Польщі: 65 років згодом

Максим РИЛЬСЬКИЙ, онук, директор благодійної організації “Фонд Максима Рильського “Троянди й виноград”

Восени 1955-го року (листопад) виповнилося 100 років від кончини Адама Міцкевича. На честь його пам'яті в Польщі пройшли “Дні Міцкевича”, на завершення яких відбулася міжнародна сесія Польської академії наук (квітень 1956 р.) В ній взяли участь вчені 17 країн. Україну представляв академік Максим Рильський, директор Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнології (ІМФЕ), який дбайливо зберігає 48-хвилинний аудіозапис виступу. В ньому Максим Тадейович, за власним визнанням, повідомляє думки та факти, не передбачені в публікаціях для широкого кола.

Своїми враженнями та спостереженнями від поїздки Максим Тадейович поділився в підготовленій статті, залишив нотатки у власному щоденнику, так звані “мандрівні записи”. Найцікавіше — виступив на розширеній вчненій раді очолюваного ним Інституту, який дбайливо зберігає 48-хвилинний аудіозапис виступу. В ньому Максим Тадейович, за власним визнанням, повідомляє думки та факти, не передбачені в публікаціях для широкого кола.

Минуло лише три роки від смерті Сталіна, тільки-но у лютому того ж 1956 року відбувся XX з'їзд КПРС, на якому було розв'язано культ особи вождя і його наслідки, тільки через рік Микита Хрущов виступив в газеті “Правда”, в якій назве Максима Рильського “українським письменником-патріотом”, що остаточно очистить поета від звинувачень в “буржуазному націоналізмі”.

Тим дорожчі для нас документально зафіксовані думки та настрої класика перед досить вузькою, майже камерною, а, головне, доброзичливо налаштованою аудиторією.

Зважмо на те, що передати словами з усіма нюансами живу, розмовну мову Максима Тадейовича — невдячна справа. Нас тільки вона виразна, соковита, заповнена красномовними паузами, вигуками, палітрою інтонацій, усмішками. Тому окремі дослівні витримки з виступу беру в лапки жирним шрифтом, а інше переказую чи коментую від себе з достовірною точністю.

“Дорогі товариші! Я буду, в основному, читати статтю, яку написав про поїздку. Але й буду трошки додавати”.

Судячи з усього, доповідач звернув увагу на звукозаписувальне обладнання на столі, тому відзначає: “Мене страшенно перелякала апаратура. Може, я буду таке додавати, що не треба обов'язково записувати” (*пожвавлення в залі, вигуки*). Як реакція: “Правильно, ми тоді переглянемо”.

“До речі, делегацію СРСР насправді посилала всеосяжна академія. Поляки здивувались. В першому списку делегатів було написано чотири країни: Російська федеративна республіка, Литва, Білорусія і Україна. А потім їх вже об'єднали в СРСР. Мені здається, якби перший варіант був, трошки була б підсилена вага того, що ми суверенні держави”.

Максим Тадейович розповідає, як знають і шанують постать Міцкевича в Україні. Зокрема, називає перекладачів його творів, починаючи від Гулака-Артемовського: “Іванові Франкові належать дуже цінні статті та висловлення про А. Міцкевича. Близькі міркування про польську літературу взагалі та Міцкевича зокрема оголосила свого часу Леся Українка... Шевченко добре знав та палко любив твори Міцкевича. Він послав поетові-емігрантові до Парижа через кирило-мефодія лівого крила Савича свою гнівну, скеровану проти гнобительської політики царського уряду поему “Кавказ”. І надіслання Міцкевичу саме цієї речі особливо знаменно. Зв'язок політичних поезій Шевченка при всій їх геніальності, самобутності і своєрідності з політичними поезіями Міцкевича не підлягає сумніву”.

Максим Тадейович зупиняється на місцях, пов'язаних із життям та творчістю Міцкевича. Наводить цікавий епізод запису суперечки з високопосадовим білорусом, який безальтернативно запевняв, що озеро Свیتязь, оспіване в баладах Міцкевича, розташоване в його країні. Рильський заперечує: “Свیتязь — то, безперечно, озеро Міцкевича... Але знаходиться воно в Україні, на Волині. Погляньте в наші енциклопедії”.

Йому у відповідь: “Говорите нісенітницю”. Суперечників нарешті помирив у Варшаві. Один поляк сказав: “Не сваріться, є два озера Свیتязь — одне на Україні, а друге таки в Білорусії, під Мінськом”.

“Він знав те, чого я не знав”, — резюмує Рильський.

Доповідач відзначає, що не тільки українські, а й білоруські поети прекрасно знають і з любов'ю перекладають твори Міцкевича. Згадує такий приклад: “Зовсім не для апаратури я повинен вам оповісти інтересну річ. “Пана Тадеуша” переклав один чоловік, який був репресований, із Західної Білорусії. Він надіслав свій твір білоруським письменникам. Прекрасний переклад, був відгук, зокрема, Максим Танк мені казав.

“Но мы не знаем, что с ним делать”, — зауважили білоруські колеги. Рильський поради: “А вы примените двойное значение русского слова “выпустить”. Выпустите переводчика и выпустите книжку”. (До речі, здається, вони що справу так і вирішили) (*сміх, аплодисменти в залі*).

Вихоплюється думка, що від розмовної оповіді М. Рильського отримуєш насолоду. Тиха, гортанна, ніби задумлива вимова викликає довіру й невимушену увагу.

“Польські вчені показали мені Варшаву, “старє място”. Я був оце в Польщі втретє після війни і мене просто вразило, як чудотворно виросла з руїн і прикрасилась Варшава”.

“Варто відзначити, що Варшава відбудувалася в тому стилі, по змозі точно так, як виглядала до війни. Використовують для цього давні плани і рисунки. По-

ляки просто закохані в минуле Варшави, вони вважають, що її повинні бачити такою, якою була до руйнації”.

“Жодної вулиці не перейменовано. Зберігають усе, що можливо”, — констатує доповідач, і, як приклад, розповідає про відвідини кав'ярні під назвою “У ката”. Виявляється, в давні часи тут працював кат, допити робив, тут була його майстерня. Чи наводить інший приклад — будинок, стіну якого розмальовано написом на тему “Тут бився пан Заглоба”. Всміхається: це ж тільки вигаданий літературний герой та епізод із роману Сенкевича.

“Я кажу: ми не відстаємо, у нас був колгосп імені Тараса Бульби” (*галас та сміх в залі*).

Не зважаючи на дотепи, категорично зауважує:

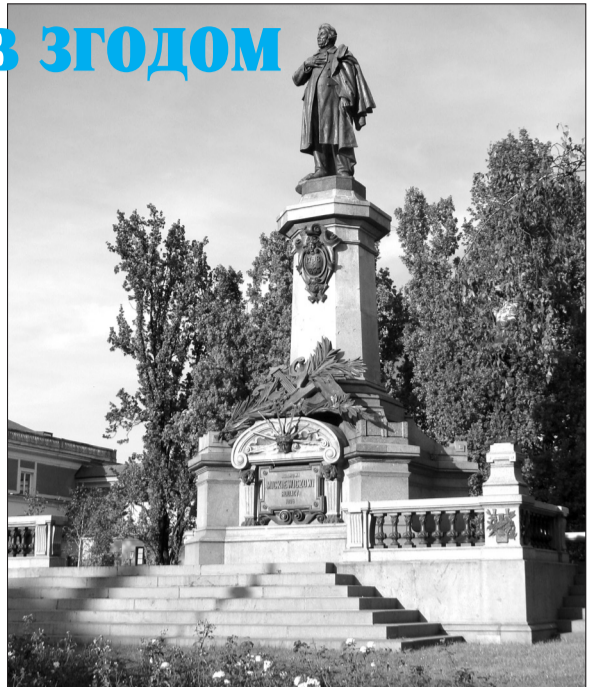
“Я чесно признався полякам, що не могу вважати великим письменником Сенкевича, який взалхоб оббривав український народ. У відповідь: “А мовою якою писав!” Кажу: мовою писав прекрасно”.

Максим Тадейович детально зупиняється на доповідях та сповіщеннях академічної сесії, яка тривала з 17 по 20 квітня у Варшавському палаці культури та науки. З його розповіді, виступи читали французькою, більшість — польською мовою.

“Я виступив з доповіддю “Адам Міцкевич і українська література”. Міг і я прочитати польською, моїх знань мови на це мало вистачило, але вирішив читати українською. Зробив таку передмову: “Товариші, я буду з вашого дозволу говорити тією мовою, яку знав і любив Адам Міцкевич. Мовою того народу, творчість якого високо цінив Адам Міцкевич”, — що було дуже добре прийнято. Цікаво, що після Рильського представник Білорусії поет Петро Глебка теж виступив рідною білоруською мовою” (*пожвавлення в залі*).

“Приймали нас дуже тепло, з любов'ю. Це була демонстрація великої дружби науковців двох країн... Багато було приязних розмов, що оберталися навколо культури і культурних зв'язків”.

Максим Тадейович з приємністю згадує численні зустрічі та розмови з польськими та іншими зарубіжними колегами, називає їхні прізвища. Пильно стежачи за увагою та реакцією залу, час від часу ніби відходить від основної теми, підкидаючи цікавинки в аудиторію: “Широко розгорнута в Польщі словникова робота. Колись дуже образився на Корнійчука Леонід Арсенович Булаховський, бо Корнійчук якось зауважив, що ми відстаємо від Польщі в роботі над словниками. “Що ж, — сказав мені Леонід Арсенович, — у нас в Інституті у словниковому відділі працюють сім чи вісім душ, а в Польщі — сто”. Так я спитав у поляків, чи у них справді

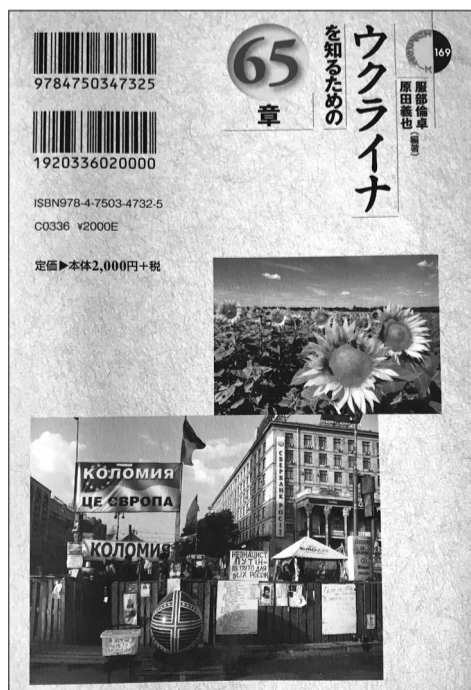
над словниками працюють сто чоловік. Мені відповіли: “Та що ви, більше!” (*пожвавлення, посмішки в залі*).

Максим Тадейович зупиняється на роботі польських лінгвістів з українсько-польського словника над словником Адама Міцкевича. Ділиться своїми враженнями з культурної програми. Зокрема, зупинився на виступах “відомого кияном” ансамблю пісні і танцю “Мазовше”, який справив на нього велике враження: “Концерт продемонстрував високу і благородну майстерність ансамблю, тонке відчуття стилю та додержання художньої міри. Знову ж таки, пишучи статтю для газети, я не написав того, чого хотів — треба повчитися, там немає акробатики, якою у нас захоплюються. Повторюю, кажу про додержання міри. Думаю, “імеючий уши да услышит”, але я не написав, що показ жіночих ніжок у хорошому танці — “облагораживает человека”. Йшла оперета Оффенбаха “Паризьке життя”. Показують вони ніжки в усіх подробицях. Нічого. Дивитися треба”.

По завершенню сесії делегація відвідала Краків — королівський замок Вавель, університет. Особливе враження на гостей справили костюли, стародавні вітражі. Максим Тадейович зазначив, що в Кракові на той час існувало 52 костюли. В розмові із послом СРСР Пономаренком, який супроводжував гостей, підкреслює, як розумно роблять поляки, що оздоровлюють Краків, переселяють за межі стародавнього міста індустрію, навіть житло робітників. У відповідь почув від дипломата: “Перше, що робить уряд саме на вимогу робітників — будує костюль, а вже потім житло.”

“І це правильно”, — резюмує Максим Тадейович.

Висловлюю подяку колективу Інституту за збереження плівки й надання можливості скористатися записом.

Маргарита ДОВГАНЬ

Років двадцять тому японський юнак Йосінарі Харада зацікавився слов'янськи-

Історія України — японською!

ми народами — їхніми культурами, мовами. Почав займатися славистикою в себе в університеті. Минув час — відправили на практику до Санкт-Петербурга. Там в одному студентському молодіжному товаристві раптом вчув бесіду мовою, йому незнайомою, але очевидно також слов'янською. Та мова здивувала й причарувала Йосінарі своїм особливо мелодійним звучанням. Поцікавився, якою то мовою хлопці говорять?... Юнаки були українцями і між собою спілкувалися рідною... Йосінарі скоро по цій зустрічі їде до Києва, вступає до Києво-Могилянської Академії. За два роки досконало вивчає українську мову, культуру, історію. Пам'ятаю, тоді в нашому журналі “Всесвіт” з'явилася його цікава розповідь про культурні та історичні українсько-японські зв'язки.

Одного разу Йосінарі прийшов до Київської мистецької хати Довганів (познайомилися під час його виступу на радіо “Культура”) на молодіжні вечорниці “Парнас на Видубичах” — так називалися тутешні майже щомісячні свята поезії, народної і класичної музики, образотворчого мистецтва. І став Йосінарі у Довганів сво-

ім. Слухав тут твори Сковороди, Шевченка, Франка, Лесі Українки, Ліни Костенко, Стуса, неокласиків, світову поезію в перекладах Кочура і Лукаша, слухав наших старших і молодих кобзарів зі Стрітівської школи. Всього не перелічиш. Ми подружилися. Коли Йосінарі повернувся до Японії, ми якийсь час листувалися. Він надсилав для юних парнасівців посилокки для традиційних після концертної частини чаювань — японські солодощі, де обов'язково були чарівні паперові білі журавлики... які літали по нашій хаті.

Минуло 15 років. І знов озвався вчаний-славист, історик з далекої Японії Йосінарі Харада. Надіслав видану ним у Токіо і співавторстві з М. Хаттори книгу з історії України. Це об'ємне змістовне видання складається з 65 розділів. Серед них, для прикладу, такі: “Що таке “Україна”: походження та тлумачення назви країни”, “Символіка синього та жовтого: прапор, герб та гімн України”, “Київ і Дніпро: як народилася матір городів руських”, “Традиція і культура козацтва”, “Крах імперії та боротьба за незалежність”, “Національний поет Тарас Шевченко: душа україн-

ського народу” і т. д. Культурі нашої держави присвячено 16 розділів. Тут вміщено унікальні розповіді про Котляревського, Гоголя, Сковороду, Олену Телігу, Ліну Костенко і ще, і ще...

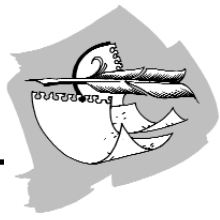
Об'єктивно, зі знанням справи, йдеться у книзі про сучасні економічні і політичні проблеми, про відносини України і Японії в усіх сферах життя.

На обкладинці, переважно прикрашеній зразками стародавньої української архітектури, зображено й Майдан з патріотичними гаслами як символ продовження в Україні боротьби за перемогу Свободи і Правди.

Книга насичена прекрасними ілюстраціями — краєвидами, портретами великих українців, шедеврами архітектури, зафіксованими на фото політичними, мистецькими подіями, зразками етнографії нашої України.

Безмежна подяка нашому другу — молодому японському українознавцю Йосінарі Харада і його колегам за розуміння, повагу, любов до України, за історичну книгу про неї для японського народу. Вони завершили велику справу і для України, географічно далекої, але духовним благородством і працелюбством близької.

Йосінарі, Друже мій, безмежно вдячна Тобі за творчий подвиг...

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

Син докірливо сказав мені: "А чому ти не написав про Дімарова? Ми ж із тобою стільки боршів у нього з'їли!"

Я пояснював: придивися, он у мене в усіх книжках скільки фігурує Дімаров (іменний покажчик одразу ж засвідчить його присутність у мемуарах), але Святослав наполягав: "Напиши про нього окремо й опиши там долю та розкажи про його походи по каміння..."

Я передумував його довге життя з усіма тими перепетіями, про котрі знаю, і збавив, що він з усіма на те підставами міг би повторити слова героя Андрія Платонова: "Без мене історія мого народу буде неповною!"

Чимало епізодів зі свого життя він переповів у своїх творах, оддавши їх героям. Це здебільшого драматичні події. А комічних виявилось стільки, що їх вистачило б на легіон гумористів. Переважна більшість тих історій уже стала літературним фольклором — почасти їх переповідають люди мого покоління, не відаючи хто там є і хто був автором тих містифікацій та веселих легенд. Це вже — як народна творчість. Комічна подія пішла в маси, обросла там новими й новими подробицями, котрих у реальності могло й близько не бути, і передається з уст в уста.

Ось одна з них.

Я вже згадував про те, що в Ірпінському будинку творчості був сумирний і (як переконували мене діти письменників) вчений коняга на ймення Серьожа.

Діти водили його там по всій території, їздили на ньому, купали в тоді ще не так загідженої річці Ірпін. Одне слово, плохий коняга білої масті, мовби притрушеної сірим пилком, був незмінною дійовою особою веселих дитячих ігор. Інколи, спостерігаючи за ними, я ловив себе на думці, що конязі все те також дуже подобається.

Коли в Ірпін заїхав усіма люблений, винайково доброзичливий, Остап Вишня, то цю подію відсвяткували дружним гуртом колег. Але Павло Михайлович (таке було його ім'я в миру) дуже переоцінив свої сили, рівняючись на молодих колег, які могли випити оковитої стільки, що важко й повірити. Кілька чарок Павлові Михайловичу були зайві — вони й звалили його з ніг. Співучасники чаркування бережно взяли худенького класика на руки й занесли його в ту творчу келію, що була визначена Павлом Михайловичем в його путівці. Вклали сатирика в ліжко — й він одразу ж опинився в обіймах Морфея. А до бильця ліжка Дімаров прив'язав коня, який зник не дивуватися тут жодним примхам, бо ж, очевидно, зрозумів, що в творчих людей інак не буває.

Невідомо, скільки гуморист провів у сонному забутті, відомо тільки, що коли він важко розплющив очі, то сахнувся від того, що побачив: над ним нависала кінська голова. Ніби в якомусь маренні це було.

Зірвався на ноги Павло Михайлович і вискочив із кімнати на вулицю, де збентежено чи й перелякано став розповідати сора́тникам про те химероддя, котре явилось йому після нелегкого пробудження.

Тут маю пояснити, що Вишнина кімната мала два входи. Один із коридору, а другий з вулиці. Завдяки цьому коня непомітно вивели з келії.

І коли вражений гуморист повів мову про білого коня, архісерйозний Дімаров нібито обережно завів приблизно таку мелодію: "Е-е, Павле Михайловичу, кажете, білий кінь? Ні, це не білий кінь. Це вже, на жаль, біла гарячка..." Вишня образився і сказав: мовляв, ходімо до мене — самі його побачите! Зайшли — ніякого коня немає. Дімаров повчально вірикає: от бачите, що вам примарилось — це буває від хронічного перепиття! І раптом Вишня з полегшенням вигукує (так, мов би потопельник за соломину вхопився): "А от кізьяки тут звідки?!" Й урочисто продемонстрував купку балабух відповідного характеру.

Михайло Слабошпицький завершує четвертий том мемуарної прози "З присмеркового дзеркала", котра побачить світ, як і всі попередні, у видавництві "Ярослав Вал". Презентація її планується на початку вересня. Пропонуємо фрагмент з книжки.

Життя під чужим іменем

Анатолій Дімаров

Дімаров спробував і це запевнити, вигукнувши, що й це Павлові Михайловичу примарилось через те, що очі його г'яні. Але Вишня, вже опанувавши собою, порадив йому принохатися до тієї купки, щоб допевнитися у реальності перебування коня Серьожи в його кімнаті.

То, як казав сам Анатолій Андрійович, був один із небагатьох сюжетів, де в фіналі все зруйнувалося. Тут, як мовиться, режисюра підвела.

А були й бездоганно зіграні вистави.

Розповідав таке.

У видавництві "Радянський письменник", де під час відпустки директора обов'язки керівника випало виконувати головному Дімарову, була редакторка Ольга Мужичка. Прийшла вона до Дімарова: проситься у відпустку. А той ставить їй умову: якщо ваш батько забезпечить мені з командою полювання в лісах області — негайно йдете у відпустку, а якщо ні, то відпочивати вам узимку. Батько Мужичкої був секретарем Полтавського обкому партії, а донька, за словами Анатолія Андрійовича, дуже кваліфікована редакторка й інтелігентна жінка, зовсім не мала почуття гумору. В Дімарова ж, як уже мовилося, його було надмірно, що не раз заводило в глухий кут архісерйозних людей при спілкуванні з ним.

Мужичка не знала, що головред уже підписав її заяву на відпустку, й негайно переповіла батькові Дімаровий ультиматум про негайне полювання. Доповіла наступного дня: скажіть, коли поїдете — там усе буде готово.

Очевидно, це було так.

Секретар обкому телефонує в райком і каже приблизно так: приїдуть із Києва високопоставлені товариші, яким ви повинні забезпечити добре організоване полювання. Партбилетом відповідаєте, якщо буде щось не так. Його запевнили, що все буде "саме так". І стали готуватися прийняти столичних гостей.

Підготувалися й у Києві. Оскільки Дімаров, як він казав, був тоді безтягловий аграрій (не мав автомобіля), то загітував очого до таких вилазок Юрія Мушкетика, який, творчо значно активніший за Дімарова, вже дописався до власної "Волги". Взяли з собою завкадрами видавництва і рушили в мандри.

На кордоні з Полтавською областю побачили гурт дівчат у віночках і в вишиванках. Дві з них тримали на рушнику хлібину (ї, як виявилось, й сільничку; отже, хліб-сіль гостям).

Хто це прийматиме?

Звичайно, не Мушкетик, бо він тут у ролі водія. І не кадровик-відставник у френчі, але без погонів.

Зустрічальники відразу визначили: найважливіша птиця в машині — Дімаров. Він і на начальницькому місці (тоді побіч водія возсідав найвищерайонний пасажир) сидить, і в окулярах та капелюсі. Відразу видно: це не якийсь там рядовий службовець.

Дімаров увійшов у роль. Поважно

приймав хліб-сіль. І запитує районне начальство, що виступило назустріч із-за дівочої зграйки: "Ну, як тут у вас? Чим живе зараз район? Які проблеми? Які тривоги?"

Вони один за одним зарепортували щось про надії, гектари, центнери.

Сірі районні горобці туго знали службу. Вміли загіпнотизувати перевіральників цифровою тарабарщиною, котрою вони щедро засипали слухача, мов новорічні посипальники зерном того, до кого зі сміливою надією на частунок переступили поріг.

Дімаров, як диригент, владно змахнув рукою: "Знаю, знаю! Молодці! Так тримати!"

Господарі району полегшено перевели подих і повели гостей (передовсім Дімарова та обох його супровідців) на перекуску в мисливському будиночку, що визирнув поміж пишного розгілля дерев. А в будиночку вже й стіл накрито для важливих гостей. І там їсти-пити на цілу армію голондних. І їстиво вибирай — яке хочеш. Звичайно ж, борщ із пампушками й галушки, курятина з різними гарнірами, карасі в сметані і яловичина запечена, курячий холодець і пухкі сирники, вареники з усім, що можна придумати, й усяка садовина (Дімаров, оповідаючи про те трапезування, не міг пригадати всіх страв).

І тости, тости, тости. За дорогого гостя, який виявив таку честь їхньому району. Тепер завдяки тому тут і сонце ясніше світитиме, і вода буде мокріша, і цукор солодший, і горілка міцніша, і пиво запахує краще, і яблука, груші, сливи та абрикоси щедріше наливатимуться, і добробут трудівників зростатиме, і комунізм швидше буде побудовано...

Казав Анатолій Андрійович, що єдиний раз у житті мав такий пишний стіл. "Дивився я на все те, — оповідав з усміхом, — і мені хотілося вищипнути себе: може, я вже не на грішній землі, а в раю!"

На що дружина його Євдокія Несторівна, що вже, певно, всоте чула цю історію, — Дімаров дуже любив її розказувати — суворо вистрілювала фразою: "Пити менше треба було, то й рай не примарювався б!" На що Анатолій Андрійович відповідав незмінне: "Та ж наливали, а я не міг комуністам одмовити!..."

Євдокія Несторівна (одразу видно, що

вона педагог!) дивилася поглядом суворого директора на брехливого учня: "Толю, не плети такого, в якому правди нема. І не перебільшуй, бо ти, знаю, без цього не можеш!" Й суворо хитала головою.

Й ось посеред того розгуля Дімаров побачив, що за столом немає Мушкетика.

— А де ж?.. — хотів запитати про нього й одразу ж почув:

— Водитель? Всього нормально с ним. Його кормлять на кухні! Голодним не останія!

Потім, коли я розпитував про ту історію Мушкетика, він розповів те, що було "поза кадром".

Коли гостей повели до будиночка, його взяла під руку, очевидно, розпорядниця й привітно сказала:

— Товариш водитель, і вас не оставим голодним. Усе вам буде на кухні.

Доки клопоталися тим, що його з начальницького столу вхопити, інша жінка — вже немолода і, як Юрій Михайлович, та, що все вже бачила і все знає, — ткнула йому великого піржика:

— Поки що, синок, попробуй, що наші пані їдять...

Юрій Михайлович, за його словами, не знав, сміятися йому чи гніватися. Визначитися в бажаннях дуже заважала виразка шлунку, що загострилась і нестерпно давала про себе знати.

Звичайно ж, господарів цікавило: кого це вони приймають? Оскільки була суворо команда з обкому, то можна гадати: приїжджі — це або з цека партії, або з міністерства.

Обережно випитували в Дімарова (кадровик наголокався оковитою і прямо за столом заснув): "Ви, мабуть, із міністерства?"

Дімарову не лишалося нічого іншого — тільки погоджуватися.

— Ага, з міністерства...

— А ми зразу зрозуміли, що ви — міністр, — не дуже впевнено.

— Міністр, — задоволено сказав гість, не випадаючи з ролі високопоставленого діяча.

— Сільського господарства?

Це видалося Анатолієві Андрійовичу надто приземленим. Хай беруть вище.

— Ні, я — по пенсіях!

— А-а-а... Соціального забезпечення?

— Соціального забезпечення, — аж надувся від уявної величі гість.

І тут усі господарі навпереробі кинулися випрошувати собі в нього пенсії, котрі не для простих смертних, а ті, де написано "...значення!" Вже наперед, бо ж декому з них до пенсії було — як до Києва з цього будиночка.

Гість надув щоки й пояснив:

— Можу зробити дві всесоюзного значення і три республіканського. Більше не видно — такі обставини.

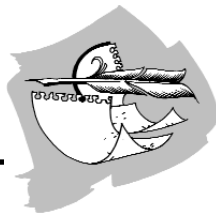
На тому й порішили.

А наступного дня було те фантастичне полювання.

Дімарова під опікою егерів посадили в човен і вклали йому в руки добру рушницю.

Анатолій Андрійович розповідав, яким глибоким був його подив, коли він вистрелив у качку над річкою — і вона миттю впала до його ніг у човні. За словами геть короткозорого Дімарова, він із десяти кроків не влучив би в корову. А тут — така несподіванка. Влучив пальцем у небо. Відразу ж сам собі не повірив. А егер кричить: "Стрільте!" "Стрільте" — ще одна качка впала в човен. Скоро там було їх із десяток.

Аж потім виявилось: в очеретах засіли

досвідчені егері. І, як тільки “міністр” здіймав до неба рушницю, вони стріляли, й убиті качки здебільшого падали йому до ніг. Виходило так, що це нібито він так снайперував.

Ще перед полюванням Дімаров побачив перекошене від болю обличчя (виразка бунтувалася!) Мушкетика, що насуплено дивився на нього. Анатолій Андрійович і тут жорстоко пожартував: “Мій водій — трохи неадекватний. Я боюся, якщо в нього в руках буде рушниця — він ще й нас постріляє! Щось треба придумати...”

“Все зробимо”, — сказали партійці. І зробили: Мушкетика посадили в дірявий човен і відштовхнули від берега. І коли Дімаров потрясав із дробовика небеса, Юрій Михайлович не мав можливості хоча б голову догори піднести — він вичерпував і вичерпував воду з дірявого човна. Чи й стрельнув хоч раз?

Я кількаразово чув ту історію від Анатолія Андрійовича. Характерно: в ній щоразу з’являлися нові й нові комічні подробиці. Перепитав про неї Мушкетика. Сюжетоплин історії в його розповіді не змінився, а ось деталізація не збігалася. Ось що значить індивідуальна пам’ять і загальне бачення подій двома прозаїками. Як у новелі Акутагави Рюноске “В хащі”.

За Дімаровим було так багато подібних історій, що він навіть не зміг усі вивісти в своїх книжках. Як сказав Анатолій Андрійович в одному інтерв’ю, він колекціонував долі, з яких виплітав сюжети, де знаходилося місце для всіх тих комічних подій.

Чимало такого смішного матеріалу в його автобіографічному двокнижжі “Прожити й розповісти”, де він, оповідаючи навіть дуже невеселі зі свого життя події, не може відмовити собі в бажанні пожартувати або вставити туди комічну придибенцію.

Пишучи ті книжки, він сказав мені: “Я нарешті відкрив свою таємницю. Від семи років до сьогодні я прожив не під своїм прізвищем. Бо мене законспірували, мов резидента якоїсь розвідки”.

Усе це складалося так. Родину багатого господаря Андроніка Гарасюти запланували розкуркулювати. Прихильний до нього голова сільради попередив його: завтра вас вивозитимуть із села на Сибір. Господар потаймиру вирядив із хутора до родичів в інший район дружину з двома синами. Там дружина заявила, що через пожежу згоріли їхні документи й попрохала виписати нові. Добре, що їм пощастило. Вони одержали на руки нові метрики. Гарасюти стали Дімаровими. “Дімарова” — дівоче прізвище письменникової матері. А по батькові сини вже були не Андроніковичі, а Анатолійовичі. Це допомогло їм сховати всі сліди — їх не зачепили. Бо ж вивозили тоді розкуркулених усією родиною. І лише після розпаду СРСР Дімаров розповів, як він мав писатися: Гарасюта Анатолій Андронікович. Про батька тоді сказали щось невідрізно, що слухач сприйняв так: хлопець — безбаченко. Це могло би бути сюжетом для цікавого роману. Але про ту історію він розповів у мемуарах.

Я вже писав, що добре знав Дімарова ім’я ще зі шкільних років. Десь у той час усі зачитувалися романом “Його ім’я”, що набув надзвичайної популярності. Тоді щойно розпочалася хрущовська “відлига”. Книжки не домежно заідеологізовані тільки писалися, а в Україні “Його сім’я” стала однією з найперших. Дімаров спробував без нудних морально-етичних схем та традиційної дидактики розповісти про проблеми співжиття людей у сім’ї. Оскільки чимало догматичного вишколу критиків накинулося на книжку, це значно активізувало зацікавленню нею. Тоді це було найкращого рекламою. Знаю, що в нашій бідній шкільній бібліотеці вчителі стояли в черзі читати “Його сім’ю”.

Коли я почав працювати у відділі критики “Літературної України” й тільки-но встиг опублікувати в ній десяток рецензій, як раптом партком Київської організації,

очолюваний компартійним інквізитором Богданом Чалим, слухає роботу відділу критики, до якого звідусюд (так твердить Чалий) насувається дев’ятий вал невдоволення всього нашого народу.

І ось я стою на тому “лобному місці”. Пояснюю, що на відділ критики йдуть атаки з усіх боків. Тонни скарг написано в ЦК КПУ. У таких умовах працювати неможливо. Й нормальна, неупереджена критика в газеті неможлива. Чалий різко перебиває мене, звинувачуючи в тому, що я виправдовуюся, хоч виправдань мені немає — не зумів організувати роботу відділу. Наказує сісти й слухати тих, кому було доручено “готувати питання”. Їх — троє. Перші двоє, як кажуть, зробили з мене фаршмак. Мовляв, я не знаю, хто є честю і гордістю української радянської літератури. Бо в огляді прози “замахнувся на святе” — злобно розкритикував романи ветеранів війни Петра Гуріненка, Олександра Сизоненка й Михайла Канюки. Залишати без належної реакції такі речі не можна. Одне слово, то було побиття без будь-яких правил. Знайшли жертву й пускали кров.

Третім виступав Анатолій Дімаров.

Він раптом ядує висміяв обох мовців і взяв мене під захист. Мовляв, я відверто сказав про творчі поразки відомих письменників, а мені за принциповість збираються влаштувати характері.

Парткомівці — деякі — почали ніяково Perezirkуватися. Бо ж справді: ситуація гротескно курйозна — замість дати критикам трохи кисню, їм його перекривають. І все це демагогічна тріскотня про піднесення ідейно-творчого рівня “рухомої естетики” на сторінках письменницької газети, імітація безкомпромісної принципності — справжній театр абсурду. Мовляв, ми тебе закликаємо до того, що категорично забороняємо робити; повинен забезпечити для газети гострокритичні статті, але тільки спробуй це зробити!

Одне слово, Дімаров поламав парткоміві, точніше Чалому, усі “хатки”. Бо на мій захист і проти двозначності цієї ситуації виступили Наталя Кашук, Борис Олійник, Петро Осадчук. Так ретельно готуване засідання парткому закінчилося практично нічим. Як прокоментував усе після цього Дімаров: “Говорила — балакала, далі сіла й заплакала!”

Від того дня ми з Дімаровим і заприятелювали. Я відкрив для себе винятково благородного й доброзичливого чоловіка, який відмовлявся “грати за правилами”, нав’язаними керівними органами. До речі, коли Загребельний став головою Спілки й вирішив оновити секретаріат, увівши туди своїх людей (як це робили й роблять усі, опосівши керівну посаду), його відданий шпагоносець і дорадник Борис Комар одразу ж порадив йому: “Візьми Дімарова — цей не інтригуватиме й не зрадить!” Розмова та відбувалася в Ірпені, і я був там присутній. Загребельний відповів: “Боря, не вчи мене любити Дімарова — я справді його люблю й шаную. Але для апаратної роботи він не підходить — дуже незалежний і непоступливий. Треба мені когось дипломатичнішого”. Як на мене, його слова про Дімарова справді симптоматичні. Хоч і як міг сам того хотіти Анатолій Андрійович, але він ніяк не вписувався в систему. Не вкладався в її прокрустове ложе. Його правдошукацтво й правдомовність дуже муляли казенним посадовцям.

Звичайно, я чимало писав про Дімарова. У попередніх книжках спогадів я все те докладно розповів. Тут тільки в загальних рисах нагадаю особливості його творчої біографії.

Він, як і переважна більшість літературних неопітів, почав із віршування. Тоді його підтримали класики. Рильський навіть дав рекомендацію до Спілки. А вже згодом Дімаров нишівно відгукувався про своє віршарство. Та й про свої ранні прозові опуси. Я зазнайомився з ним тоді, коли він був на творчому піднесенні й не мав жодної охоти оглядатися в своє літературне минуле, вважаючи, що там немає нічо-

го цікавого. І, здається, він у цьому не помилявся. Бо найцікавіші і найрезонансніші з-поміж усіх його книжок ті, котрі написав пізній Дімаров. Щоб не повторюватися, скажу про те тільки пунктирно.

Він любив замашне слово. В своїй прозі постійно орієнтувався на буденне мовлення. У нього в оповідях чимало “солонуватих” словечок, але ніде — вулгарщини чи обценізмів. Легко обходився без цього, хоча настроєм од описуваного (те легко вгадується!) був за крок од нього. Бо романтичні обертони й емоційні перечулення, якими перманентно страждала українська проза, йому були чужі. Іронічний, незрідка скептичний погляд на світ — це Дімаров.

Це його тональність та словник: “Будинки стояли, подібні один до одного, як унітази. Цегляні п’ятиповерхові потвори (“Сіцілізм, кузькинамати!”) з однаковими під’їздами, дверима, балконами, вікнами, з однаковими дахами і цоколями, вони навівали таку безпросвітну нудьгу, що випадковий перехожий мимоволі намагався пошвидше вибратися з цього безликого стовпища. Здавалося, що й люди тут живуть такі ж безликі та подібні один до одного, приречені до кінця своїх днів губитися в отій сірій масі, що її звуть натовпом. Що, зарившись в одну з тих нірок-квартир, вони жууть одну й ту ж їжу, дивляться в одне й те ж вічко телевізора цього ненаситного Молоха двадцятого століття, висловлюють одні й ті ж безбарвні думки, і їх можна міняти місцями, як пішаків на шахівниці, — нічого не зміниться...”

Ось такий він, пізній Дімаров.

У ньому впізнати раннього можна хіба лише добре придивившись. Здається, що “Його сім’ю” та “Ідола” написав зовсім інший автор. Той Дімаров широкі вірив у те, що люди керуються в житті етичними принципами, що в боротьбі добра і зла рано чи пізно перемагає добро. В нього був поділ персонажів на позитивних і негативних. Одне слово, все те, що тоді культивувалося в українській радянській літературі з її чорно-білим баченням та змальовуванням світу людей. Це було характерне для всього тодішнього прозопотоку. Література наша багато робила для того, щоб не бути повноцінною літературою — вона виконувала роль служниці ідеології. Дімаров своїми “історіями” відірвався від сили інерції попередньої творчої практики й постав у новій іпостасі. Очевидно, саме “історії” — найкраще з усього, що він написав. А поміж усіх “історій” вивищується його “Самосуд”. Зрештою, про все те я вже чимало писав.

Останніми роками Анатолій Андрійович відчув потребу висповідатися в спогадах. Отоді й народилося його гірке й веселе (інак він не міг) двокнижжя “Прожити й розповісти”. Я писав передмови до обох томів і, щоб не варіювати тут там сказане, відсилаю читача до них. Додам лише подробиці того, як ці книжки змогли з’явитися в світ тоді, коли ми переживали майже цілковитий, видавничий колапс. То було в час гіперінфляції дев’яностих років. Повсюдно було тільки й чути: немає коштів, немає паперу. Письменники відчували себе зовсім не потрібними в Україні. Скінчилися пора не тільки безпросвітних стосунків із видавництвами — їх привчали — і привчили не тільки забути про гонорари, бо тепер для оприлюднення своїх творінь вони мали зібрати де тільки можна. А якщо якимсь дивним спритом книжку щастило видати, то горопаший автор не знав, куди її подіти, оскільки виявляло, що вона нікому не потрібна.

Пам’ятаю, як Дімаров при якійсь нагоді хвалився публічно: “Маю спонсором свою Дусю (дружину Євдокію Несторівну), її мізерної пенсії не вистачає на ліки для нас обох. Моя ж пенсія — ще менша, бо Дуся професорувала, а я був тільки письменником, тобто за сьогоднішніми мірками — ніким... Тому ці спогади можу надрукувати хіба що в стінгазеті...”

Але світ не без добрих людей.

Зовсім не мільйонерка, а людина скромних статків Леся Ткач (із Австралії) вможливила оприлюднення друком обох книжок своєю фінансовою допомогою. Леся Дмитрівна (донька Нитченка) — знала в літературі під псевдонімом Богуславець — увійшла доброю роллю не в одну творчу біографію. Вона допомагала видавати книжки Василеві Захарченку, Миколі Кагарлицькому, Василеві Простопчуку. І це — тільки ті, про кого я знаю. Пані Леся не має звички хвалитися, і тому мені невідомі імена тих, кому також пощастило на її конкретну увагу й допомогу (а вони є).

Добре пам’ятається презентація обох книг “Прожити й розповісти”. Смішні історії від Дімарова. Велелюдна зала Будинку вчителя, де зібралися ті, хто його любить. Чи й треба казати, яким щасливим почувалося подружжя Дімарових?

До речі, я рідко зустрічав у своєму житті такі щасливі подружжя. Дімарови — то майже виняток.

Для Євдокії Несторівни її чоловік був не тільки найкращою людиною в світі, а й (я в тому переконаний!) найбільшим письменником усіх часів і народів.

Мабуть, під впливом чоловіка Несторівна в уже похилому віці раптом також почала писати. І спогади, і повісті. Щоб видати її книжки, Анатолій Андрійович продав чимало коштовних каменів зі своєї колекції (пристрасть його життя — пошуки й колекціонування каміння вимагає окремої розповіді). А коли коштів не вистачило, Дімаров “загнав” і золоту каблучку, що була його своєрідним талісманом. “Для Дусі мені нічого не шкода” — прокоментував лаконічно.

Я чимало разів був у нього в Мохначі. Голосно це називається “дача”. Але жодних дачних ознак у Дімарових там не було. На загубленому хуторі в майже райській місцині (її колись Дімаров облюбував, бувши тут на полюванні) купив тут розвалюху. Розповідав картинно, як приживався в Мохначі. Підозрюю, що трохи гіперболізував ситуацію. Мовляв, поселилися вони в тій хатині, що давно вже на ладан дише. Євдокія Несторівна пиляє чоловіка: “Тут жити не можна, бо ця халабуда в якийсь момент (може, дужчий вітер подме), завалиться і стане нашим похованням. Що мене не стане, то чи й помітить хтось, бо ж я рядовісінка доцентка, а от ти... Осиротіє українська література без Дімарова!” Але він і на те не зважав. Умів захоплюватися і знаходив чим захоплюватися. Ходив Мохначем і слухав, на вус мотаючи, придибенції на тутешні сюжети (згодом вони ожили в його “Сільських історіях”). Та якогось ранку вся хатина аж підстрибувала з переляку від жахаючого крику дружини. Виявляється, вона тільки заходилася готувати в плиті снідання, як із печі на неї загрозливо виглянула страхітлива зміюка (шоправда, потім виявилось, що то був мирний вуж). Як змалював це Дімаров, дружина, мов на крилах, вилетіла з хати, і якби він не схопив її в залізні обійми, вона з переляку вже опинилася б на груші. Ультимативно прокричала йому: “Якщо змушуєш мене жити в цій халабуді, що аж кишить зміїними кублами, то я краще втоплюся в Сулі”.

Отут уже незворушний Дімаров стривожився і вирішив щось робити для укомфортнення їхнього побуту в Мохначі. Купив фінський будиночок, найняв майстрів, які обклали його цеглою — і це вже була не потворна халабуда, як казала Несторівна, придатна тільки для проживання Баби Яги зі зміями. Відпочиваючи там із сином Святославом, що завжди з роззявленим ротом слухав Анатолія Андрійовича (що був оповідачем неперевершеним), мав душевну вітху. Будь-яка історія в Дімаровому устному виконанні ясно обростала масою комічних подробиць, і він уже й сам не відразу визначив би, що там було насправді, а що вифонтанувала його нестримна уява.

Далі буде.

Співець із душею Мамає

Віталій СТАРЧЕНКО,
лауреат премій ім. І. Сокульського
та ім. П. Тичини

Субтильний Іван Сокульський не дуже скидався на кремезного козака Мамає. І все ж він нагадує улюбленого персонажа картин, якого у сільських хатах 19 століття на рівень покутніх образів підносили крила вишитих рушників. Нагадує, бо, як і Мамає, Сокульський — духовний оборонець Батьківщини, співець Волі, поет Українського Степу. Таким його побачив художник-нонконформіст із Галичини, також політ'язень — Опанас Заливаха, ще в сімдесятих роках, коли малював портрет свого табірнього побратима. Саме цей портрет, який мені пощастило бачити у будинку Сокульських у січеському передмісті, переконав мене в душевній подібності Івана Григоровича до козака Мамає.

Із Іваном Сокульським мене познайомив письменник Олесь Завгородній. Це було в рік звільнення Івана Григоровича з ув'язнення, восени 1988 — на зборах січеського Товариства української мови ім. Яворницького, які відбувалися у Палаці культури залізничників. До знайомства я, звичайно ж, чув про Івана Сокульського — передусім як про дисидента, в'язня сумління, та ніколи не читав його поезій.

Перші твори Сокульського, зокрема і його знаменитий вірш "Воли", я прочитав, коли готувалося до виходу чергове число стіннівки "Слово" Товариства української мови, яку вивішували у вітрині так званого "Будинку преси" на центральному проспекті Січесьлава (тепер цей проспект названо іменем Дмитра Яворницького). Мене вразили сміливість, чіткий лаконізм поетичного мислення та карбована символіка образу. Тож в особі Сокульського я тоді вже бачив не лише відомого дисидента, але й щедро обдарованого поета. Мені хотілося почитати його поезії в більшому обсязі, поговорити на літературні теми, та, певно, на той час він ще не міг довіритися людині, з якою познайомився нещодавно.

Дистанцію в наших взаєминах скоротив прикрий випадок. 20 травня 1990 року, в так званий "день міста", група нацькованих кагебістами колишніх воєнків—"афганців" на тротуарі центрального проспекту, біля згаданого вище стіннівки "Слово", жорстоко побила кількох рухівців, зокрема Івана Сокульського та керівника обласної

організації Народного Руху України Івана Шулика. Дісталось й мені.

Було порушено кримінальну справу, велось слідство, під час якого ми почали зустрічатися частіше. Як людина, яка мала у судових справах досвід, Сокульський спрямував потерпілих на те, щоб вони пробачили нападникам, але за умови, що ті зізнаються, хто був замовником та організатором побиття. Під час слідства Іван дав мені почитати одне із чисел машинописного часопису "Пороги", який він заснував у Січесьлаві. Там, зокрема, було надруковано добірку його поезій.

Восени 1990 року нас обох запросили до Києва — на Всесвітній форум української поезії "Золотий гомін". Приїжджих поетів розселили у готелі "Москва" (нині готель "Україна"), причому Сокульському випало проживати в одному номері з "бубабістом" Юрієм Андруховичем. До Юрія приходили два інших "бубабісти" — Віктор Неборак і Олександр Ірванець. Молоді галицькі "батяри" вечори проводили весело: приміщення готельного номеру тонуло в коктейлі тютюново-горілчанних димів-випарів. Після другої ночі Іван між іншим сказав мені, що погано переносить ті вечірки, що від того всього болить серце (під час згаданого побиття "афганцями" з ним стався другий інфаркт). Я запитав, чи не дозволить він мені попрохати "бубабістів", щоб ті, зважаючи на його стан, не курили в номері, та Іван рішуче заперечив: не мав звички в своїх інтересах коригувати поведінку інших. До того ж *іншими* були вельми обдаровані молоді поети... Замість цього запропонував мені прогулянки перед сном по Хрещатику та Інститутській. Прогулюючись, ми переважно говорили про поезію і про історію України, про майбутнє, яке обом бачилося без "дружніх обіймів" Москви. Іван не хотів згадувати недалеке минуле, провокації КГБ та його стукачів, судилища, табори... Я ж, відчуваючи це, не вдавався до зайвих розпитувань.

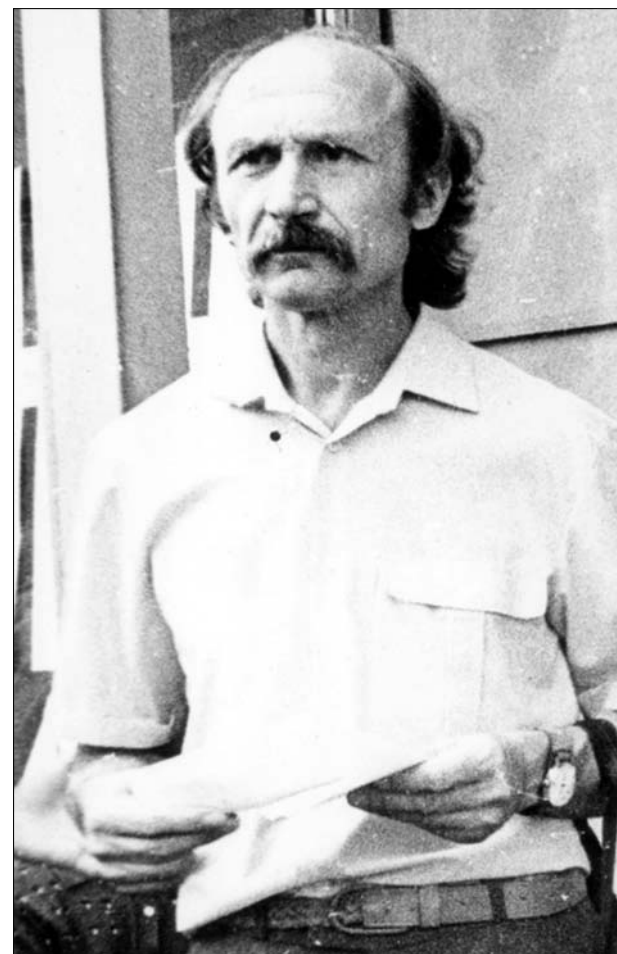
Сокульський був переконаний, що Україна — найпоетичніша, наймаловничіша країна у світі, а їй для розквіту не вистачає лише одного — свободи. Сказавши це, додав приблизно так: "Мене звільнили, та я чомусь досі відчуваю себе ув'язненим... Ми всі, задекларувавши Акт про державну незалежність України, опинилися лише на порозі свободи. Але двері до свободи поки що закриті. Щоб їх відкрити, треба докласти ще чимало зусиль". Замислився, і після паузи до-

дав: "Дай Боже, щоб усе обійшлося без великих жертв..."

На форумі поети часто виступали перед київськими любителями поезії. Серед виступаючих були побратими Сокульського, колишні політ'язні: видатні поети Микола Руденко, Ігор Калинець, Степан Сапеляк, Микола Самійленко, інші чудові поетидисиденти... На одному з поетичних вечорів переповнена людьми зала напружено дослухалася до тихого голосу Івана, — він виступав після Миколи Руденка. Я переживав, мені здавалось, що слухачі не сприймуть прочитане Сокульським, оскільки свої поезії Руденко озвучив набагато артистичніше і гучніше. Мої переживання виявилися марними — по закінченню читання зачаровані лаконічною і надзвичайно виразною поезією, вся зала довго аплодувала...

Катований тринадцятирічним ув'язненням, перенісши два інфаркти, через два роки Іван Сокульський помер від третього, так і не діждавши виходу в світ збірки своїх творів. Зусиллями дружини поета Ориси Сокульської та побратимів-дисидентів було видано дві книги його поезій — "Владар каменю" та "Означення волі".

Пригадую — це було, мабуть, під час підготовки до друку збірки "Владар каменю" — я випадково зустрів Орису у фойє січеського "Дому преси", де розташовувалися видавництво "Січ" та обласна організація Національної спілки письменників. Помітив, що вона чимось пригнічена. Привіталися, поцікавився, чому вона сумна. У відповідь Орися несподівано запитала, як я оцінюю творчість Івана... Відповів, що його поезії унікальні й заслуговують найвищої оцінки. Обличчя Ориси прояснилося, вона подякувала і пояснила: кілька хвилин тому одна людина сказала, що Івана Сокульського варто цінувати не за поезію, а тільки за дисидентську діяльність. Орися не назвала ім'я "експерта", та, гадаю, що це був хтось із письменників. Знаючи деяких зарозумілих членів Спілки письменників, які до того ж ще й задрісники, я не став загострювати тему з'ясуванням прізвища.

Поезія Івана Сокульського — мова степу, пісня Мамає. Переконує кожного разу, коли перечитує його книги. В його особливому голосі — передзвін бандури і посвист кинутого списа. Цей голос закликає до культури історичної пам'яті, до відродження козацького гонору, до віри в українського Бога та божественну Україну.

Вірю, що прийдуть часи, коли поезія Івана Сокульського буде гідно оцінена у всій Україні. Це звершиться тоді, коли *Україна нарешті стане українською* — про що пристрасно мріяв Іван.

Щороку 22 червня (помер Іван Григорович у день літнього сонцестояння...) до могили Івана Сокульського на кладовище у Чаплях (принягідно нагадаю, що в цьому селі, яке нині входить в межі Січесьлава, народився Валер'ян Підмогильний) приходять люди: Іванові родичі, побратими в боротьбі за волю України, старші, яким пощастило бути знайомими з ним, і молодші, які його не могли бачити. Приходять до надгробка з монументальним козацьким хрестом, витесаним із кам'яної глиби. На хресті — напис: "Блаженні гнані за правду, бо їх є Царство Небесне". Приходять поминати того, хто був одним із втілень безсмертного Козака Мамає...

27 червня 2020 року відійшов від нас Почесний просвітянин, голова Івано-Франківського МО Всеукраїнського товариства Просвіта ім. Т. Шевченка (1992-2020), видатний вчений, педагог, академік УНГА, громадсько-культурний і просвітянський діяч, професор Івано-Франківського національно-технічного університету нафти і газу, доктор технічних наук, член Наукового товариства ім. Т. Шевченка, Клубу української інтелігенції ім. Б. Лепкого **Василь Степанович Бойко (17.09.1942–27.06.2020)**.

Народився 17.09.1942 р. в селі Опори Дрогобицького району Львівської області в робітничій сім'ї. Закінчив з відзнакою Львівський політехнічний інститут (1967 р.), здобувши кваліфікацію інженера. Кандидатську дисертацію захистив у 1972 р., а докторську — у 1974 р. Працював професором Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, серед численних наукових праць, підручників, монографій, довідників, словників є: "Російсько-український нафтогазопромисловий словник", 2-томовий "Тлумачно-термінологічний словник-довідник з нафти і газу", 5-мовний (українсько-російсько-англійсько-французько-німецький) та "Мала гірнича енциклопедія", а ще "Гірничий енциклопедичний словник" у 2-х томах.

До кінця життя працюючи в університеті успішно керував майже впродовж 28-років на громадських засадах міським об'єднанням

На спомин друга-просвітянина

Товариства "Просвіта". Був надзвичайно працюючим, до нього з охотою горнулися. Ставши головою міського об'єднання Товариства української мови (тепер — Всеукраїнського товариства "Просвіта"), сформував навколо себе правління з однодумців, яке ак-

тивно почало працювати, за короткий час було зареєстровано 86 осередків, в яких нараховується понад 2000 членів. Багатогранний талант і почуття громадського обов'язку — ці два важелі в просвітянській діяльності якраз і були притаманні професору Василеві Степановичу Бойку. Разом з молоддю на високому рівні в Народному домі "Просвіта" відзначали релігійні і державні свята та організували зустрічі з депутатами всіх рівнів, представниками влади та творчими видатними діячами України. Також було проведено багато конференцій, просвітянських виступів, лекцій та зустрічей — диспутів з питань розвитку і функціонування української мови в місті і в Україні, на яких прийнято відповідні ухвали з метою виконання.

Василем Бойком було започатковано творчі зустрічі з просвітянськими родинами, в яких все своє свідоме життя пов'язане з "Просвітою". Всеукраїнська громадська організація завжди несла і несе свою просвітянську місію в народ, допомагає не згаснути волелюбному вогню людського духу, свято зберігає нашу культуру, традиції, нашу невмирущу солов'їну українську мову, яку наші вороги хотіли і хочуть знищити і сьогодні. Від цих традицій не відходила і міська "Просвіта" на чолі з головою проф. В. Бойком — люди-

ною глибокої внутрішньої культури. Дбав він і про культурний відпочинок просвітян. Задля вивчення рідного краю організував екскурсії у визначні місця України, культпоходи на концерти, в музеї, театр.

З ініціатиивою голови міського об'єднання "Просвіта" професора Василя Бойка видано 2 томи книжки "Просвіта" Івано-Франківська — минуле і сучасне", у якій висвітлено історію і діяльність філії "Просвіти" у Станіславові (1877—1944) та Івано-Франківського міського об'єднання Всеукраїнського товариства "Просвіта" ім. Т. Шевченка. Нагороджений багатьма державними та регіональними нагородами, серед яких особливе значення для нього мала вища просвітянська нагорода — медаль "Будівничий України".

Світла і вічна пам'ять! Царство Вам небесне пане Василю! Щирі співчуття дружині п. Надії, сину п. Ростиславу і доньці п. Світлані, рідним, близьким патріота і громадянина України!

З глибоким сумом:

П. Мовчан, С. Волковецький, В. Боцюрко, М. Січка, Н. Синиця, М. Гуцол, Г. Дорошенко, О. Путько, В. Шпільчак, А. Андрусяк, О. Віваренко, Л. Гаврилів, І. Гаврилович, Д. Захарук, О. Івасик, М. Кардашук, Г. Литвин, Є. Романишин, В. Сельський, Г. Терлецька, М. Турчин, С. Сивачук, просвітяни Івано-Франківська та області

Дарія БОБРИК,
фахівчиня Центру гуманітарної
співпраці з українською діаспорою

Наука й освіта без жінок?..

Побуває думка, ніби наука — це суто чоловіча царина. Але, як показує практика, це лише рудиментарний стереотип. Марія Склодовська-Кюрі, Розалін Франклін, Еммі Нетер, Геді Ламар, Симона де Бовуар, Софія Ковалевська, Тара Вестовер, Марина В'язовська — жінки-науковиці, які довели, що інтелектуальні здібності аж ніяк не залежать від статевої приналежності.

Про гендерні проблеми мовилося в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя під час Міжнародної наукової конференції “Жінка в освіті та науці”, приуроченої 100-річчю від початку жіночої освіти в цьому закладі. Її організував історико-юридичний факультет спільно з факультетом психології та соціальної роботи. Принагідно презентували навчальний посібник Євгена Луняка та Сергія Кириленка “Гендерні історичні студії: світовий та вітчизняний досвід” та книгу “Гендерна психологія” Оксани Щотки. Ці видання розроблені в рамках проекту Еразмус + “GeSt — Гендерні студії: Крок до демократії та миру в сусідніх до ЄС країнах з різними традиціями”.

1919 року в Ніжинському історико-філологічному інституті вперше за історію цього закладу з'явилася студентка — Олена Левковцева. Однак у неї були всі шанси не вступити, адже потрібно було складати іспит з грецької мови, котру Олена раніше не вивчала, але жага до знань узяла гору: дівчина опанувала цю мову за кілька місяців. Новоспечена студентка походила з родини службовців. У спогадах, які, до речі, зберігаються в Музеї історії Ніжинської вищої школи, Олена Олександрівна пише, що мріяла про педагогічну кар'єру. І вона попри всі труднощі реалізувала свій потенціал. З серпня 1943 року вона вчителювала в 4-й школі в Ніжині. Левковцева викладала німецьку, а згодом російську та українську мови. Цією інформацією з учасниками конференції поділилися один з її організаторів доктор історичних наук, професор Євген Луняк.

Гострі проблеми порушив у своєму виступі доктор психологічних наук, завідувач кафедри загальної та практичної психології вишу Микола Папуча. Професор зауважив, що хоча жінки й мають право працювати в науковій галузі, але поки що їхні досягнення порівняно з чоловічими менші. Така ситуація склалася не через те, що жіноцтво бракує здібностей чи таланту. У цій справі вирішальним є соціокультурний фактор. Також потрібно враховувати особистісний та психологічний чинники.

Як сказав Шарлем Фур'є: “Соціальне становище жінок є мірилом суспільного прогресу”. “Чи досліджував хтось питання професійної реалізації жінки-матері?” — порушує замовчувану проблему Микола Васильович. Треба називати речі своїми іменами. Конституційно наша держава гарантує рівні права чоловіків та жінок. Однак якою є реальна картина світу? Відкрите суспільство — те, у якому кожна людина

Олена Левковцева — перша студентка Ніжинського історико-філологічного інституту

може стати тим, ким вона забажає. А чи можна назвати таким наш соціум?

Пропагування утопії, пов'язаної з зарахуванням категорії “домогосподарка” ледь не до рангу професій, не вирішить проблеми гендерної дискримінації. Це ще більше віддаляє жінку від особистісної та професійної реалізації, повертає нас до пуританських традицій. Свого часу Михайло Грушевський, аналізуючи стосунки в традиційному українському суспільстві, зауважував, що перший акт нерівності в середині роду-племени — це поневолення жінки, яка дуже часто є її першим невільником, і першою домашньою худобою, використовуваною в господарстві як фізична сила. Він вважав, що патріархальна конструкція роду для жінки принципово менш сприятлива. А Іван Франко в підневільному становищі жінки вбачав економічні первні. Письменник стверджував, що велика частина її неволі лежить в фінансовій залежності від чоловіка.

Наразі роблять трансплантацію органів, “виросують” шкіру, а успішна в професійному плані жінка чи ба більше жінка-мати для деякого так і залишається фантазмагорією. Існування таких явищ в одному хроносі не викликає дисонансу? Часи побутового рабства з піччю, пранням на річці, щоденними землеробськими роботами та доглядом за великим поголів'ям худоби вже скінчилися. Відповідно тогочасний устрій патріархального села з ієрархічною гендерною стратифікацією аж ніяк не відповідає сьогочасним реаліям.

Однією з зачинательок українського фемінізму вважають основоположницю української дошкільної освіти, просвітницю, визначну громадську та державну діячку Софію Русову. Ця жінка уособлює хресний шлях до незалежної України. Вона з сестрою Марією відкрили 1 вересня 1871 року перший у Києві дошкільний навчальний заклад. Саме на національно-патріотичних засадах Софії Русової виховують дітей в садочку № 13 у місті Ніжині. Про це була доповідь завідувачки цього закладу Наталії Примушко.

Під час конференції згадува-

ли про тенденцію значної фемінізації освіти в Україні. У такий спосіб продовжує існувати породжена гендернодетермінованим ладом традиція, за якою вважається, що виховання дітей — це суто жіноча справа. Щоб зруйнувати цей стереотип потрібно залучати до навчального та виховного процесу чоловіків. Нині ж вони в освітній галузі, на жаль, обіймають здебільшого тільки керівні посади. Як зазначає в посібнику “Освіта і гендер” Олександр Желіба, наразі спостерігається статевої дисбаланс на різних рівнях освіти та освітніх відносин.

Пізнавальним був виступ доктора педагогічних наук, доцента, професора кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Олега Лісовця “Роль Е. Джебб у становленні міжнародного руху захисту дітей”. Елантайн Джебб вважають матір'ю прав дитини, саме вона розробила “Декларацію прав дитини”, яку ухвалила 1924 року П'ята Асамблея Ліги Націй у Женеві. Джебб стверджувала, що єдиною міжнародною мовою є плач дитини. Вони з сестрою Дороті Бакстон заснували міжнародну неурядову організацію “Save the Children”, котра надає допомогу й підтримує дітей у країнах, що розвиваються, вона функціонує й нині.

У Ніжинській вищій школі, що почала функціонувати 1820 року, було й нині є немало викладачок, які заслуговують на увагу та повагу, до таких належить Леся Коцюба. Кандидатка педагогічних наук, доцентка, яка 50 років викладала в нашому виші Тамара Пінчук у збірці “Зірки залишають слід” так характеризувала Лесю Йосипівну: “Кафедра української літератури нашого інституту одержала кваліфіковану викладачку. Вона була емоційною людиною, красномовною й щирою, своїм літературним словом захоплювала студентів”. У 41—42 випуску газети “Український дім” можна знайти ґрунтовну статтю Надії Онищенко “Усіх захистила своїм серцем” про Лесю Коцюбу. Кандидатка педагогічних наук, доцент Олександр Забарний, який був студентом пані Лесі, під час

конференції з влччністю згадував непересічну наставницю. Її літературний смак та хист педагога перетворювали звичайну лекцію в мистецький твір.

Вона виконувала на цій землі без перебільшення просвітницьку місію як у студентській аудиторії, так і поза нею. Ризикуючи власним благополуччям та навіть життям, ця жінка доклала немало зусиль для успішної передачі праці Івана Дзюби “Інтернаціоналізм чи русифікація” за кордон. Фізичних репресій Леся Коцюба не зазнала, але з часом, коли до пенсії залишалося 2—3 роки, її позбавили права викладати. Вона потрапила в скрутне матеріальне становище, жила під пильним наглядом КГБ. Ця історія надихнула Олександра Забарного на створення драми “Леся”.

Стоїцизм, вірність національній ідеї, професійність Лесі Йосипівни притаманні далеко не кожній людині. Її патріотизм надихає та спонукає до дії. Це є черговим підтвердженням того, що стать не є визначальним фактором, коли мовиться про інтелект та громадянську позицію.

Недооцінка та применшення ролі жінок є у науці та інших галузях. Багато замовчуваних, забутих, невідомих нам імен. Але, окрім цього, як стверджує Марта Богачевська-Хомяк у праці “Білим по білому. Жінки в громадському житті України. 1884—1939”, не можна вивчати історію жінок як таку, потрібно зважати на ситуацію, яка склалась у середовищі. Очевидно, таке становище обумовлене тим, що раніше ставлення соціуму до осіб жіночої статі, зокрема до їхньої потреби особистісного розвитку та професійної реалізації, було упередженим, а в деяких випадках навіть категорично негативним та ворожим. Їх намагалися всіляко обмежувати, тримали в приватній сфері, жінки мали ледь не утилітарне призначення, були ізольовані від громадського життя. Яскравим підтвердженням цього є той факт, що лише 1918 року в Російській імперії (частина України на той час була під її пануванням) з'явився декрет, який зрівняв чоловіків та жінок у праві на здобуття вищої освіти.

Однак були спроби саботажу такого закону. А право вільно працювати жінки мають лише з 1917 року. Проте тільки 21 грудня 2017 року Верховна Рада України скасувала перелік із понад 450 професій, заборонених для осіб жіночої статі.

Як бачимо, жінки стільки років були затиснені в лещата дискримінаційних законів, стереотипів, забобон, відповідно це мало негативні наслідки та призвело до поступового паралічу волі, внутрішньої інерції та знеособлення. Окрім усього, пропагувався культ жертвовності “жінки-берегині”, вона мала нехтувати своїми потребами на користь чоловіка та дітей. Суспільство пригнічувало розвиток таких рис у жіноцтва, як рішучість, амбітність, критицизм. Жінці, щоб досягнути успіху, треба було діяти наперекір суспільству, у якому панували пуританські, рудиментарні догми. Згадаймо хоча б історію Марії Заньковецької, Ольги Кобилянської, Лесі Українки, Наталії Кобринської, Катерини Білокур. Водночас для чоловіків було створено всі умови для повноцінного розвитку та реалізації, це сприймалося як належне.

Кандидатка психологічних наук Оксана Щотка зазначає, що стійкий потенціал жінок до лідерства можна сформувати, якщо допомогти їм усвідомити значущість для них кар'єри; розвинути відчуття “Я — лідер” через ідентифікацію з еталонами жіночого лідерства; сприяти критичній оцінці гендерних стереотипів та упередженостей.

Життя згаданих жінок минуло не намарно. Вони реалізували свій інтелектуальний та творчий потенціал, не перевели все своє життя на виконання виключно побутової роботи, яку донині нав'язують нам гендерні стереотипи. І безсумнівно, працювали для загального добра, перетворюючи світ на краще.

Минуло сто років, відколи в нашому виші з'явилася перша студентка, але проблема гендерної нерівності й сьогодні залишається нерозв'язаною. Вона потребує подальшого наукового дослідження та практичної реалізації в нових соціальних умовах.

— Як з'явилася ідея проведення у місті фестивалів?

— Вона виникла у той час, коли ми працювали над створенням стратегії економічного і соціально-культурного розвитку міста. В нашому місті є багато пам'яток історії, дендропарк, туристичні місця. Нашим завданням було долучити їх до цієї стратегії.

Виникла ідея на майданчику архітектурної пам'ятки XVIII століття — Круглого двору — проводити різні фестивалі. Спочатку була "Стара фортеця", потім додався "Схід-рок", змінив свій формат "Чайковський-фест". Проводили ці фестивалі щороку. Це стратегічна робота для посилення місцевої спроможності наявних у місті пам'яток історії та архітектури.

— Якою була перша "Стара фортеця"?

— Це був навіть не фестиваль, а презентація. Приїхали мої знайомі з під Києва, і на День міста зробили театралізовану виставу часів Вітовта і Київської Русі. Показали цю виставу у Круглому дворі. На другий день зробили міні-турнір у парку Чайковського. Говорили про те, що цікаво було б робити подібні речі і в наступні роки, але вже в іншому форматі. З такою пропозицією до нас також приїхали друзі з Сумського державного університету. Ми поєднали наші зусилля і наші ідеї. А 2008 року вже відбувся перший фестиваль "Стара фортеця".

З кожним роком він набував все нових обрисів. Ми ставили перед собою більш чіткі і амбітні завдання. Організаційною роботою та медійною підтримкою починали займатися за півроку до проведення фестивалю. Це дало можливість проводити його на якіснішому рівні, залучати тисячі туристів. В останні роки він став одним з найпотужніших фестивалів історичної реконструкції в Україні.

Навіть цього року телефонували і запитували, чи буде фестиваль. І за умов коронавірусу люди з інших населених пунктів цікавляться фестивалем, хочуть приїжджати в Тростянець.

Кожен фестиваль по своєму унікальний і неповторний. У дні їхнього проведення змінюється образ міста, тисячі туристів гуляють Тростянцем, парками, відпочивають. Працює великий ярмарок.

І попри шалене навантаження, яке лягає на всіх організаторів, кожен фестиваль наш заряджає і змушує готуватися до наступних дійств.

У багатьох містах пробували започатковувати подібні фестивалі, але за рік-два вони занепадали. Дуже складно багато років розвивати і вдосконалювати будь-який фестиваль. І це при тому, що вони не приносять великих прибутків, а іноді — навіть збитки. Доводиться шукати можливість усі ці витрати компенсувати.

— Чому для музичного фестивалю Ви обрали саме рок?

— У той час як у Львові, Тернополі, інших містах Західної України відбувалося багато таких фестивалів, на сході їх майже не було. Ми розуміли, що більшість наших земляків не поїде на рок-фестивалі до Києва чи західних міст, тому подумали, що можемо запропонувати молоді такі фестивалі тут.

Ми розуміли, що не зберемо 100 тисяч глядачів, але зібрати 4—5 тисяч — цілком реально. У фестивалі "Схід-рок" брало участь багато відомих українських ("Воплі Водоплясова", "Друга рика", "Без обмежень", "The Nardkiss" та ін.) та зарубіжних ("Ляпис Трубецкой" та ін.) рок-груп. Приїжджали й російські гурти,

які адекватно ставляться до України, гості зі США, країн Західної Європи.

Також "Схід-рок" став стартовим майданчиком для багатьох виконавців з Тростянця і Сум. А Сумський гурт "Декаденс", який у нас дебютував на великій сцені, нині вже досить відомий.

Фестиваль щороку виростав. Але економічна криза б'є по кишені молоді, особливо студентів, а фестивальна аудиторія — здебільшого молоді люди. Тому сподіватися на величезну кількість глядачів не доводиться. І проводити фестиваль складно фінансово. Та ми не складаємо руки і попереду в нас ще багато таких фестивалів.

— Після року Ви звернулися до класики. Маю на увазі фестиваль "Чайковський фест".

— Насправді цей фестиваль з'явився раніше, ніж "Схід-рок".

Юрій БОВА: «Тростянець — культурна столиця Східної України»

Тростянець — невеличке містечко на півдні Сумщини. Але тій кількості культурно-мистецьких заходів, що тут відбуваються, могли б позаздрити і деякі обласні центри. Про те, як вдалося цього досягти — наша розмова з головою Тростянецької ОТГ Юрієм Бовою.

Просто змінився формат. Раніше він проводився ще в одній нашій пам'ятці архітектури — Палаці Голіцина (садибі Кеніга) і був відомий як "Дні Чайковського в Тростянці". Це був більш камерний фестиваль, які відбувався у травні. Починався він у міському парку, де грав оркестр. Цій традиції вже більше десяти років.

Коли побачили, що Палац Голіцина не вміщує всіх бажаючих, спробували змінити формат. Вирішили перенести фестиваль знову ж таки в Круглий двір з його унікальною акустикою. Тут вже грали потужні оркестри з Харкова і зі Львова. Харківський театр опери та балету у нашому місті вперше за свою історію виступав на відкритому повітрі. Харків'яни показали оперу "Мазепа" і балет "Лускунчик" тростянчанам та гостям міста. Приємно, що за два дні фестиваль відвідують біля тисячі людей. І тут не безкоштовний вхід, а за квитками.

А в Палаці Голіцина залишилася конкурсна частина. Ми зробили змагання юних музикантів, які виконують твори Чайковського. Цей конкурс також з кожним роком ріс, а кількість бажаючих взяти в ньому участь переважила за сотню. Гран-прі лауреати отримують на великій площі і грають перед великою публікою в Круглому дворі.

Протягом двох років фестиваль чудово проходив у новому форматі. Чекали гостей і 2020 року, але коронавірус вніс корективи у ці плани. Маємо надії на майбутнє.

— У Вашому місті побував Петро Чайковський.

— Можливо, він би не став великим композитором, якби не Тростянець. Саме тут Петро Ілліч написав свій перший симфонічний твір. Коли ми говоримо будь-якому музиканту, що у нього є можливість виступити там, де свого часу творив Чайковський, побувати у цьому будинку, то багато з них погоджуються приїхати і дати концерт за символічну плату.

Також протягом року ми проводимо концерти класичної музики. І люди розуміють настільки це важливо.

— Навпевне, підготовка фестивалів — це командна робота.

— Завжди багато людей. Це відділ культури і туризму, музейно-виставковий центр "Тростянецький" і вся міська рада. Приємно, що до цієї справи долучаються і громадські активісти. Серед них — мій син Руслан Бова, який допомагає на волонтерських засадах. Він веде сторінки цих фестивалів у соціальних мережах, займається рекламою, зв'язками з гуртами.

Задіяні десятки людей, які працюють, починаючи від концепції і завершуючи зустрічами артистів, туристів, питанням стоянок для машин, розстановкою торгівлі та ін. Все має значення. Турист, який до нас приїде, не повинен відчувати дискомфорту.

— У чому унікальність вже згаданого Круглого двору?

— Він збудований як амфітеатр. Звук з нього майже не виходить. Людина відчуває, що знаходиться всередині самого звуку. Це унікальна атмосфера, що змушує трохи по-іншому налаштувати всі музичні інструменти. До нас з Дніпра приїздить дуже професійна група операторів. Вони допомагають якісно налаштувати апаратуру всім музичним колективам. Завдяки акустиці неповторно звучать всі музичні твори.

— На початку нового тисячоліття відбулася реконструкція Круглого двору.

— Ця пам'ятка архітектури руйнувалася, мала непривабливий вигляд. Тут неможливо було проводити якісь заходи, бо всередині все було зруйновано.

Завдяки тому, що нам вдалося пояснити важливість цієї справи підприємцям, колективам, залучити громадськість, протягом 2006—2007 років провели там багато толок. Треба було відчистити пам'ятку від бруду і дерев, що росли всередині неї. Була велика громадська активність. Вдалося за невеликі кошти відремонтувати Круглий двір.

Зараз вже готуємося до повномасштабної реконструкції цієї споруди з внутрішніми будівлями — музеями, ресторанчиками, кафе. Але це вже буде наступна епоха відновлення. Ця споруда є на

гербі міста. А нічна підсвітка стін Круглого двору створює неповторну ауру.

— У багатьох містах навіть місцеві жителі не знають, що у них є краєзнавчі музеї. А до Музейно-виставкового центру "Тростянецький" приїжджають гості і з інших областей України.

— Це питання також входить до розвитку стратегічної сфери нашого міста. Шоколадній фабриці "Монделіс Україна", що знаходиться в Тростянці, не цікаво створювати музей на своєму підприємстві. З'явилася ідея створити музей шоколаду — ми її втілили в життя. Сьогодні сюди приїздить багато гостей.

Краєзнавчим музеєм займаємося лише два роки, раніше він був у підпорядкуванні райдержадміністрації. Ще не дійшли до його перебудови. Але вже є думки, як зробити цю експозицію більш цікавою.

Також маємо картинну галерею. Її завдання — показати красу нашого краю. Зрозуміло, що це можна зробити за допомогою плерерів. Проводили їх практично щороку восени, навесні або влітку. До нас приїздило по 10—20 художників, які малювали краєвиди і залишали по дві свої роботи в нашій галереї. Зараз тут більше 100 полотен. Створюємо художникам умови — транспорт, проживання, харчування.

— Музейно-виставковий центр також знаходиться в історичній будівлі.

— Це панська садиба Леопольда Кеніга. Тут творив Петро Чайковський. На другому поверсі розташовані музейні кімнати Чайковського і цукрозаводчика Кеніга. Також у будинку знаходяться вже згадані музей шоколаду, краєзнавча експозиція і картинна галерея.

У 2006 році в цій будівлі були вибиті вікна, вона не опалювалася, протікав дах. Ми провели ремонт, дали будинку нове життя. Минувало року музеї і фестивалі відвідало 30 тисяч туристів. Тут відбуваються шлюбні церемонії. Тобто, палац зажив своїм життям.

У цьому році виготовили проєкт на повну реставрацію палацу. Сподіваємося, що найближчим

часом знайдемо кошти на цю справу, аби він став таким, як у часи коли був панським маєтком.

— Також оновили бібліотеку.

— У нас в останні роки змінилася не лише бібліотека, але й школи, стадіон, лікарня, міський парк, зони відпочинку. Отримуючи бібліотеку від районної ради, ми розуміли, що вже не може бути класичної бібліотеки. Сьогодні нікому не цікава бібліотека, яка працює з 8 до 17 години, у вихідні дні зачинена, а записи в картотці роблять кульковою ручкою. Подивилися, як діють такі заклади за кордоном, зокрема у Польщі. Спробували щось подібне реалізувати і в Тростянці. Нам це вдалося. У 3—4 рази збільшилася кількість відвідувачів. Це вже не просто бібліотека, а публічний простір. Тут проводять лекції, тренінги, семінари. Люди просто приходять поспілкуватися за філіжанкою кави. Працює соціальне кафе, де кáva коштує 3 гривні, а чай 1 грн. 50 коп.

Ми розуміємо, що все це змінює філософію і підходи до цього об'єкта. Зараз подібні речі ми робимо у мікрорайонах міста. Зокрема — у цукрозаводському.

— Доводилося чути про розкопки у селі Зарічному поблизу Тростянця.

— Ми розробляємо стратегію розвитку вже не міста, а територіальної громади. Побачили сильну сторону однієї з наших територій. Це село Зарічне, в якому практично немає промислового потенціалу, але є потужна історична спадщина. Це скіфські кургани, городище часів Київської Русі.

Але там нічого немає для туристів, навіть елементарних покажчиків. Ми розробили концепцію створення там музейно-історичного комплексу часів Київської Русі і скіфських часів. Для того, щоб зрозуміти минулі епохи, хто жив на цих територіях, яку вони мали культуру, побут, як воювали. Ми зі спеціалістами Інституту археології проводимо ґрунтовні дослідження.

Розкопки почали минулого року. А цього — проводимо їх більш ґрунтовно на певних ділянках, аби мати цілісну концепцію.

Не всім відомо, що у 1399 році відбулася найбільша за часів середньовіччя битва на Ворсклі. Тут союзні війська під проводом Вітовта за участю Київської Русі, Польщі, Німеччини, Литви билися проти татарської орди.

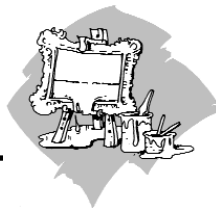
Ці події відбулися біля нас. Можливо, на нашій території розташовувалася якась частина військ на кордоні у фортеці, що була на річці Ворскла.

Проводимо ці дослідження, щоб більше дізнатися про ті події. Можливо, знайдемо якісь історичні підтвердження, історичні артефакти тощо. Щороку нам відкривається щось новеньке. Однак ще зарано говорити про повне дослідження цієї території, його потрібно проводити ще не один рік.

У селі є клуб ще з радянської епохи, наполовину зруйнований. Ми хочемо перетворити його на музейний осередок, в якому буде розміщено центр давньоруської культури, показуватимемо якою була наша територія в середньовічну добу.

Робота вже почалася. Зараз ремонтуємо покрівлю, вставимо вікна. А наступного року проведемо роботи всередині будівлі. Сподіваємося мати на той час вже більше експонатів. На здійснення всіх цих планів потрібні великі кошти і значний проміжок часу. Адже треба займатися і реставраціями, і фестивалями, і новими проєктами. Все це дуже великий пласт роботи...

Спілкувався
Едуард ОВЧАРЕНКО

Вікна у простір Лери Літвінової

Помітною подією в культурному мистецькому житті столиці стала персональна виставка художниці Лери Літвінової в Музеї-майстерні Івана Кавалерідзе.

Народилася майбутня мисткиня у міста Фергана (Узбекистан). Працює в напрямку абстрактного живопису та інсталяції. Картини Л. Літвінової є в приватних колекціях в Україні, Бельгії, Люксембурзі, Німеччині, Китаї, США, ОЕА та інших країнах. У 2014 році її знакову серію “Дош” викупив у свій фонд відомий європейський музей Мауер-музей (м. Берлін).

Окрім власної мистецької діяльності, вона є успішним куратором більш ніж 80 українських та міжнародних проєктів. Того ж 2014 року разом з мистецтвознавцем Леонорою Янко заснувала арт-простір Lera Litvinova Gallery, представляючи молодих авторів і відомих художників на українській та міжнародній арт-арені.

Мисткиня – учасниця та організатор соціальних проєктів, бере участь в реалізації принципу культурної дипломатії. Минулого року увійшла в рейтинг “Топ 100 успішних українок” за версією видання Ukrainian People.

Виставкові проєкти за участю робіт Лери Літвінової відбувалися у MAUERMUSEUM – MUSEUM HAUS AM CHECKPOINT CHARLIE, Музеї міста Києва, Національному музеї “Київська картинна галерея”, Музеї “Золоті ворота”, Музеї-майстерні Івана Кавалерідзе.

Ядром виставки є експозиція у великій залі музею, що розкриває центральну ідею проєкту – ідентифікації людини, усвідомлення себе як частини та водночас цілого у безмежності та вічності буття. “Вічність тане” – назва виставки та абстрактного пейзажу мисткині з циклу робіт “VIRGO”, що уособлюють концепцію метафоричного діалогу з особистістю та безмежного всесвіту.

Тема вічності інтригує, адже вічність – категорія постійна, тоді як людина існує в реальності

швидкоплинного часу. Однак саме людина досліджує детермінованість та безлімітність часу й простору, осягає вічність як поняття.

Друга частина виставки сформована, зокрема, з серії нових абстрактних пейзажів “Шлях додому”, що спонукають глядача до емоційного заглиблення та чуттєвого сприйняття. Ця серія робіт створювалася як живописні спогади після подорожей Україною, особливо згадуючи рідний Крим. Роботи відображають певні емоційні стани та транслюють концепцію – шлях додому як шлях до себе.

– Виставку мали відкривати ще в березні, але з відомих усім причин довелося відкласти її відкриття на літо, – розповідає Лера Літвінова. – Жили у процесі очікування, коли можна буде відкритися, аби було безпечно і люди почували себе комфортніше. Виставка вже трохи не така, якою планувала її спочатку. Ми живемо в епоху змін. Спочатку був Майдан. Потім – окупація Криму, шок. Карантин – знову шок. І щоразу відбувається певна переорієнтація цінностей. І все це проходить через призму самовизначення і вивчення себе. Думаю, що це стосується кожного, а не лише творчих людей. Доповнила вис-

тавку деякими роботами, які спочатку не мали виходити в експозицію. Серед них – інсталяція “Блакитна кров”.

Моя творчість більше присвячена вивченню самої себе. Я вважаю цю тему вічною. Ми всі постійно копіруємося в собі, намагаємося знайти ідеальний рецепт – як робити те, що нам подобається, любити те, що ми робимо. Маю на увазі не лише професійну сферу, а й можливість отримувати задоволення щохвилини, щосекунди. Сьогодні теорії Фрейда не дуже популярні, але я згодна з ним в одному – людська натура схильна до коливань. Неможливо постійно перебувати в стані ейфорії. Інколи потрібен стрес, щоб

рухатися далі. Мої роботи абстрактні і, водночас, все це пейзажі. Легкі обриси дають можливість кожному домалювати в уяві зображення.

Над серією “VIRGO” почала працювати у 2016 році. Ці темносині полотна нагадують воду – безмежний коктейль, з якого ми всі з’явилися. Перша робота циклу з’явилася тоді, коли я приїхала до батьків, які й зараз мешкають в Криму. Коли приїжджаєш додому, відкриваєш вікно – там темний пейзаж і лише ти знаєш, що знаходишся за цим вікном. З одного боку відчуваєш, що за спиною є люди, є життя. А з іншого – темна ніч, що змушує залишитися наодинці з собою. Здавалось

би, це тема самотності. Як відомо: “Ми самі приходимо на цей світ і самі йдемо з нього”. І коли залишаєшся наодинці з собою, з’ясується багато моментів.

Хотіла створити “вікна у простір”, щоб кожен гість виставки міг зануритися у відчуття єднання з собою. Я б порадила кожному, хто завітає на виставку, на якийсь час відключити мобільний телефон, сісти на стільчик, насолодитися тишею і спокоєм ночі.

Я не нав’язую якихось конкретних образів. У кожній роботі ви зможете знайти щось унікальне. Картини на перший погляд можуть здатися схожими, але в них різний стан, різне відчуття природи.

На виставці у Дніпрі глядач побачив на одній з картин певний лик, обрис очей. Хоча насправді від початку цього не було. Але я спеціально не даю трактування, що зображено на картинах – море, гори тощо.

Куратор моєї виставки – галерист з понад десятирічним стажем Леонора Янко. Завдяки їй та директору Музею-майстерні Івана Кавалерідзе Олександрю Юніну відбулася ця виставка. Камерний простір музею допомагає сформувати правильне бачення моїх картин. А для художника дуже важливо, як глядач побачить його роботи.

Зараз працюю над перформансом та інсталяцією. Це складний процес. Доводиться опрацьовувати багато інформації. Актуальною є серія робіт, яку я почала в галереї Американського дому, вона присвячена темі штампів у суспільстві. На наступній моїй виставці глядач обов’язково побачить щось нове, можливо будуть і сюрпризи.

Нащадок творчої родини

У Київській галереї Ornament Art Space працює персональна виставка члена НСХУ Володимира Колесникова. Оригінальний стиль, яскрава палітра художника незмінно привертають увагу шанувальників образотворчого мистецтва в Україні і за кордоном.

Майбутній митець народився у Полтаві у творчій родині. Його батьки – народний художник України Володимир Колесников і майстриня художнього ткацтва Тетяна Волошко, брат – художник Дмитро Колесников.

Володимир навчався у Харківському державному художньому училищі (факультет живопису), Львівській національній академії мистецтв (монументальний живопис) і Київській національній академії мистецтв та архітектури (факультет живопису, майстерня Миколи Стороженка).

Останні 18 років – викладач Київського національного університету технологій та дизайну. Учасник персональних виставок у Києві, Полтаві, Пряшеві (Словаччина) та Липанах (Словаччина).

Основні галузі творчості – станковий і монументальний живопис. Митець створює пейзажі, портрети, натюрморти в реалістичному стилі, монументальні розписи, вітражі, мозаїки. Його роботи зберігаються в багатьох колекціях як в Україні, так і далеко за її межами.

Твори Володимира Колесни-

кова відрізняються своєю неординарністю та манерою виконання. Володимир дивовижним чином поєднав у своїй творчості особливості різних регіонів українського мистецтва, перетворивши їх на свій неповторний пізнаваний стиль. Його твори яскраві, емоційні і водночас мрійливі та ліричні. Реалістичні образи набувають певного містичного забарвлення та рівноваги. Вони унікальним чином поєднують у собі декоративність, що нагадує складні переплетіння монументальних “вітражних полотен”, та камерність, де відчуття спокою надає можливість споглядання за ним.

На виставці представлено роботи різних років, серед яких пейзажі, натюрморти та жіночі образи. Останні доволі часто у вигляді силуетних образів ледь помітно вплетено у цілісний образ картини. Аромати духмяних квітів, солодкий присмак стиглих фруктів, прохолоду теплої ночі чи спекотне сонячне проміння можна відчути у творах Володимира Колесникова.

Чимало відвідувачів виставки запам’ятають натюрморти – “Світ ірисів та тюльпанів”, “Натюрморт з грушами”, “Смак персика”, “Ніжні квіти”, “Натюрморт з гранатами”; пейзажі – “Вечір”, “Біла магнолія”, “Рівновага”, “Вечірній сон”, “Кипариси”; а також автопортрет митця.

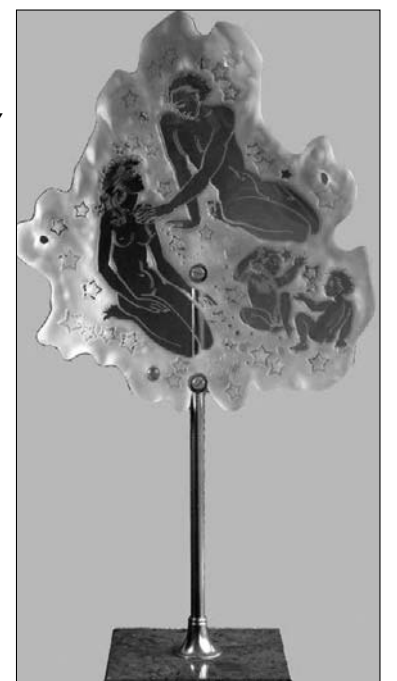
Мистецтво вогню

З 24 липня по 9 серпня 2020 року у виставкових залах Центрального будинку художника Національної спілки художників України (м. Київ, вул. Січових Стрільців, 1-5) Національна спілка художників України (НСХУ), Київська організація Національної спілки художників України (КО НСХУ), за ініціативи голови секції декоративно-прикладного мистецтва КО НСХУ Володимира Балибердіна проводять Третю всеукраїнську виставку “Сучасне мистецтво вогню України (кераміка, скло, метал)”.

Основні напрями виставки – об’ємно-просторова пластика, панно, станково-декоративні композиції, декоративні посудини, арт-об’єкти для оздоблення архітектурного простору в матеріалах кераміки, скла, металу. Експериментальні пошуки засобами художньої виразності сучасного “мистецтва вогню” в різноманітних авторських стилях і техніках ліпленої та гончарної кераміки, гнучного скла, вітражу, ковальства, ювелірного мистецтва, емальєрства, тощо.

Критерії відбору творів: образно-пластичне новаторство, оригінальність рукотворних робіт, авторське професійне виконання.

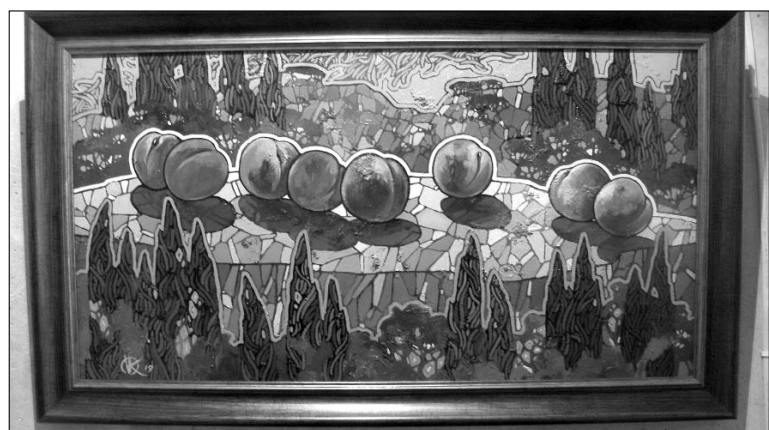
У виставці мають право брати участь професійні художники та

студенти художніх вишів. Приймаються роботи, виконані за останні три роки.

Матеріал про виставку читайте у наступних числах “СП”.

Сторінку підготував Едуард ОВЧАРЕНКО

Євген ГОЛИБАРД

Кого охороняє Міністерство охорони здоров'я?

По факту виконуваних функцій штаб управління медициною в Україні мали б називати не МОЗ, а МОХ — Міністерство охорони хвороб. Бо схема роботи цієї системи “охорони” орієнтована не на боротьбу з причинами хвороб, а на наслідки — на обслуговування хворих.

В історії медицини наводять приклад китайського імператора шостої династії, котрий платив своєму лікареві лише за ті дні, в яких був здоровий. А у нас — державні (публічні, наші з вами) гроші йдуть за пацієнтами, тобто за хворими і за їхніми хворобами, по суті стимулюючи хвороби, а не їхнє скорочення.

Медичні чиновники спрямовують основну масу коштів не на підтримку і заохочення тих, хто веде здоровий спосіб життя і працює над собою, а на тих, хто марнує здоров'я, зокрема у шкідливих звичках. Завдяки цьому абсурдному принципу, покладеному в основу діяльності медичної галузі, у виграші опиняються аматори тютюну і алкоголю.

Чому штаб не стимулює збільшення здорових, чому не стимулює тих лікарів первісної ланки, на дільницях яких зменшено чисельність хворих?

Фахівці паперової медицини навіть розробили документи, які назвали галузевими стандартами у сфері охорони здоров'я. Проте насправді у цих документах йдеться не про охорону здорових і їх здоров'я, а про піклування стосовно хворих:

— стандарти медичної допо-

моги визначають норми, правила і показники якості допомоги хворим;

— клінічні протоколи визначають вимоги до методів надання медичної допомоги хворим на всіх етапах, від діагностики до реабілітації;

— таблиці матеріально-технічного оснащення медичних закладів для допомоги хворим;

— лікарські формуляри, тобто переліки лікарських засобів, рекомендованих для допомоги хворим.

Отже, в Україні існують одночасно дві “правди”:

а) писана на папері, про те, що МОЗ “забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я”, тобто має допомагати здоровим, охороняючи їх від хвороб;

б) реальна практика всієї медичної галузі, спрямована винятково на допомогу хворим.

Як бачимо, з огляду на діяльність МОЗ, хвора людина — це норма, а здорова — аномалія,

що виходить за межі “формування державної політики”.

Хибний принцип і абсурдна позиція МОХ черговий раз виявили себе на тлі пандемії коронавірусу — всю увагу суспільства привернуто до хвороби, до хворих, до пошуку вакцини і

карантину, а не до здорових людей.

Чому МОХ досі не поцікавився здоровими? Є протоколи на хворих, але досі немає протоколу на здорових. Адже вірус не інфікує всіх підряд.

Які медичні характеристики і параметри мають люди, котрих вірус не бере?

У чому секрет їх відпорності? Що нам — кожному з нас — робити, щоб зміцнити свою відпорність? Які мої медичні показники і як я повинен підтягнути до норми імунітету, а не пасивно чекати невідомо чого і скільки?

З наведеного міркування випливають три логічних висновки:

1. При формуванні державної політики у сфері охорони здоров'я, у центрі уваги має бути не хвора, а здорова людина.

Головним показником діяльності МОЗ має бути щорічне зменшення чисельності хворих і абортів, й від цього зменшення має залежати збільшення заробітної платні медпрацівників — від первісної ланки до штабу.

2. Відповідні заклади МОЗ повинні розробити взірці показників здорової людини для всіх вікових категорій, з врахуванням статі, роду діяльності тощо.

3. Провідним підрозділом МОЗ, що визначатиме основний напрямок діяльності всієї галузі, має бути Департамент здоров'я і недопущення хвороб.

А нинішній абсурдний принцип, покладений в основу діяльності медичної галузі, необхідно переосмислити.

СЛОВО Прогнози

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА “ПРОСВІТА”
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

Будьмо разом! ПЕРЕДПЛАТА—2020

Вартість передплати
(з доставкою і поштовими витратами):

Поштовий індекс — 30617. Сторінка у каталозі — 77

на 1 місяць
на 3 місяці

19 грн 82 коп.
56 грн 86 коп.

на півроку
на рік

107 грн 32 коп.
209 грн 94 коп.

Засновник:
Всеукраїнське
товариство “Прогнози”
імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Головний редактор
Микола ЦИМБАЛЮК

Редколегія
Любов ГОЛОТА (голова),
Павло МОВЧАН,
Олександр ПОНОМАРІВ,
Микола ТИМОШИК,
Георгій ФІЛІПЧУК,
Микола ЦИМБАЛЮК,
Іван ЮЩУК

Заступник головного редактора
з виробничих питань
Наталія СКРИННИК
278-01-30 (тел./факс)

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК

Відділ культури
Едуард ОВЧАРЕНКО

Відділ коректури
Ольга ЖМУДОВСЬКА

Комп'ютерна верстка
Ірина ШЕВЧУК
Володимир ЖИГУН

Інтернет-редактор
279-39-55

Черговий редактор
Ольга ЖМУДОВСЬКА

Бухгалтерія
279-41-46

Адреса редакції:
вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovoprosvity.org
http://prosvitanews.org.ua

Надруковано в ТОВ “Мега-Поліграф”,
04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 3.

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність
інформації несуть автори.
Редакція залишає за собою право
редагування та скорочення текстів.
Редакція не завжди поділяє
погляди своїх авторів.
При використанні наших публікацій
посилання на “Слово Прогнози”
обов'язкове.
Індекс газети
“Слово Прогнози” — 30617

